અલ્લાહ જીસકો હીદાયત દે.

તરકીબુસ્સલાત કામીલ

મંએ

રીસાલે બેનમાઝ.

નીહાયત સેહત ઔર ઉમ્દગીકે સાથ
ઉરદુ ઝબાન ઔર ગુજરાતી હરફોંમેં.

છપાને વાલા.
મગનલાલ દેવચંદ બુકસેલર.

અમદાવાદ—ધી ચંદ્રપ્રકાશ પ્રિન્ટીંગ પ્રેસ.

સને ૧૩૧૭ હીજરી   સને [illegible]૦૦

દીબાચા.

ઇલાહી શુક્ર તેરે એહેસાનકા કે તુને હમારે દીલકો રોશન ઓર ઝબાનકો ગોયા કીયા ઓર અએસે નબી મકબુલકો ખલ્ક કુલ્લાહકે વાસ્તે ભેજા, કે જીસ્કી અદના શફાઅતસે દોનોં જહાનકી નીઆમત પાવેં પસ દરૂદ ઉસ નબી મુખ્તાર પર ઓર ઉસ્કી આલે અતહાર ઓર અસહાબે કુબારપર હુજીઓ કે જીસ્ને બશરકો દલાલત ઓર ગુમ રાહીસે બાઝ રખ્ખા. ઓર ઉલમા ઓર ફુઝલાકો ઝેવરે ઇલ્મ ઓર દાનીશસે આરાસ્તા કીયા. પીછે હમ્દ ઓર નાઅતકે અરબાબ દાનીશપર ઝાહેર હુજીઓ કે મુસલમાનકો લાઝીમ હયે કે અપને રબકો પએછાને ઓર ઉસ્કી સફાત જાને ઓર ઉસ્કે હુકુમકો માલુમ કરે ઓર મરઝી ના મરઝી ઉસ્કી તેહેકીક કરે બગએર ઉસ્કે બંદગી નહી ઓર જો બંદગી બજા ન લાવે બંદા નહીં ઓર બડી બંદગી નમાઝ હયે. કે બદું ઉસકે કોઇ બંદગી કબુલ નહીં કયું કે સરાસર બંદગીયોંકા ઓર બુરે કામોંસે બચનેકા યેહી હયે. ઓર ઇસ નમાઝસે કોઇ ગાફીલ નહીં ન દરખ્ત ન ઇમારત ન પરીન્દ ના હયેવાનાત ના હશરાત ન ઝમીન ન પહાડ ન સીતારા ન આસ્માન ન અરવાહ ન ફરીશ્તે જયસે કે નમાઝ દરખ્ત ઓર ઇમારાતકી કીયામ હયે ઓર પરીન્દ ઓર હયેવાનાતકી રૂકુ ઓર તમામ હશરાતકો સજુદ ઓર ઝમીન ઓર પહાડકી કઊદ ઓર સીતાઓં ઓર આસ્માનકી હરકત ઓર અરવાહ ઓર ફરીશ્તોંકી તહારત ઓર તસ્બીહ ઓર કલમા શહાદત, ઓર તલાવત કુરઆન ઓર ઝીકર ઓર દુઆ ઓર ઇસ ઇન્સાનકો કે ખાસ ચેલયે સરકારી હયે. સારી ખુબીયાં થોડે અરસેમે બરેહમત ફરમાઇ ઓર ખલી[illegible] કરકે સબ પર ઉસ્કો હુકમ દીયા જીસ્ને ફરમાંબરદારી ઓર હુકમ બજા લાયા ઉસ્કા મનસબ કાયમ રહા. ઓર બહીસ્તી હુવા ઓર જીસ્ને ના ફરમાની કી ઉસપર કાયમ ન રહા વો બે મનસબ હુવા. ઓર ઉલટે પાઉં દોઝખમે ગીરા ઓર જાનના ચાહીયે કે અયેસી નીઆમત ઉઝમાસે મહેરૂમ રહેના ઓર વાઅદયે સખ્શ આઝાબકા સરપર લેના બડી નાદાની ઓર કમીના પન હયે પસ ઇસી તરેહ અઝમત નમાઝકી ખુબ સમજકર તમામ આદાબકે લાયક કબુલઅત બારગાહે બાદશાહે હકીકીકે હોવે બજા લાવે. પેહેલે તહારત ઓર પાકીઝગી કરે યાને વઝુ કરે. ઓર જો હાજત ન-

હાનેકી હે। ગુસલ કરે જયસા કે કોઇ જબ બાદશાહી દરબારકે જાનેકા ઇરાદા કરતા હયે પેહેલે હમ્મામ કરતા હયે, ફીર કપડે પે હનકે જાતા હયે. બાદ ઉસ્કે મું હતરફ કાબેકી કરકે ખડા હો ઓર હમેશા ઓકાત પન્જગાના નમાઝકો બીલા શુબાહ વકત દરબાર ઓર હુઝુરકા જાનકે હાજત અપની અરઝ કરતા હયે યા ઇલાહીબ તુફેલ સૈયદુલ કઓનેન અહમદે મુજતબા મહમદે મુસ્તફા સલઅટલાહહો અલેહે વ અસ્હાબકી વસટલમ સબ મુસલમાંનોં કો નમાઝકા ઝઓક શઓક દે આમીન સુમ્મા આમીન.

ઈતલાઅ

૧—ઇસ રીસાલેમેં બે અદબી કે ખોફ્સે જહાં જહાં અરબી આયતેંથીં ઉસકી ફકત માઅની લીખી ગઈ હયે મગર જીસ જગે મખસુસ અરબી લીખના ઝરૂરતસે સમજા ગયા મસલન વીરદ વઝાયફ વ દીગર કલમાત વગૌરા ઉસકો બીલાચારી ફાયદે આમ સમજકર અસલ કે મુવાફીકહી અરબી રખખા ગયા હયે અયસે અરબી અલફાઝ ઓર ઉશકી માઅની, “ ” અયસે નીશાનકે દરમીયાન લીખખી ગઈ હયે.

૨—હઝરત પૈગંમબરે ખુદા કે નામોપાક કે આગેસ રખખા ગયા હયે ઉસકો “સટલાલાહો અલેહે વ આલેહી વ અસહાબહી વ સટલમ” પડના ચાહીએ.

૩—ઓર હઝરાતે અસહાબેકીરામકે નામકે આગે ર રખા ગયા હયે ઉસકો “ રદીઅટલાહો તઆલા અનહો ” પડના ઓર અગર બીબીયાં (ઓરત) હયે તો અનહો કે ઇવઝમેં “અનહા” પડના.

૪—ઇબારત કે દરમીયાન જહાં જહાં લુગવી અલફાઝ આએ હયૈ ઉનકી માઅની વ મતલબ અયસે, ( ) નીશાન કે અંદર લીખખે ગએ હયે.

૫—પડતે વકત જીસ અલફાઝકે આગે એકદો “૧-૨” વગૈરાકે, નંબર નઝર આવેંતો વો ઇબારત તમામ કરનેકે બઅદ, નંબરકે મુવાફીક. ઉસકા ખુલાસા પડના તાંકે ઉસ ઇબારતકી તામામ મતલબ બખુબી સમજહમેં આજાવો.

તરકીબુસ્સલાતકામીલ.

ઇસમેં પચીસ ફસલેં હૈં.

શુરૂ સાથ નામ અલ્લાહકે બખશીશ કરનેવાલા મેહેરબાન.

ઈમાનકે બયાનમે.

ફસલ પહેલી.

ઇમાનકે બયાનમે.

અએ અઝીઝો જાનો તુમ કે ઇમાનસર હૈ સબ નેકયુંકા, આર જડ હૈ સબ ઇબાદતોંકી, ઓર કોઇ નેકી. ઓર ઈબાદત બગૈરે દુરસ્તી ઈમાન કે દુરૂસ્ત નહીં. ઓર ઇમાનકે દો રૂકન હુંયે ઇકરાર કરના ઝબાનસે ઓર દીલસે સચ બુજહના ઓર માન લેના ઉન સબ ચીઝોંકો કે પૈગંમબર હમારે હઝરત મોહમ્મદ મુસતફા સ. અલ્લાહતઆલાકે પાસસે લાએ હુએ ઓર ઈમાન દો સીફતપર હુયે. ઈમાન મુજમીલ ઓર ઇમાને મુફસ્સીલ ઇમાને મુજમીલ યે હૈ કે દીલસે યકીન કરે ઓર ઝબાનસે ઇકરાર કરે "ઇમાન લાયા મૈ અલ્લાહપર જયસા કે વોહ અપને નામું ઓર સીફતોંકે સાથ હુયે ઓર કુબુલ કીએ મંએને સબ હુકમ ઉસકે" ઓર ઇમાને મુફસ્સીલ યે હૈ કે દીલસે યકીન કરે ઓર ઝબાનસે કહે.

"ઈમાન લાયા મૈ અલ્લાહતઆલાપર, ઓર ઉસકે ફીરશતોંપર ઓર ઉસકે કીતાબોંપર ઓર ઉસકે પૈગંમબરોપર, ઓર પીછલે દીનપર, ઓર ઉસપરકે અંદાઝા કરના નેકી ઓર બદીકો અલ્લાહસે હુયે ઓર ઈમાન લાયા મૈ ઉઠનેપર બઅદ મોતકે" અબ માઆની પાંચું કલમેંકી સુનયે.

અવલ કલમએ તય્યબ.

કીસીકી બંદગી નહીં સીવાઅલ્લાહ કે ઓર મોહમ્મદમુસતફા સ. ભેજે હુવે અલ્લાહકે હૈ.

દુસરા કલમએ શાહદત.

ગવાહ હું મૈં ઉસબાતકા કે કીસીકી બંદગી નહીં સીવા અલ્લાહકે કે વોહ એક હુયે; ઉસકા શરીક નહીં, ઓર ગવાહ હું

મૈં ઉસકા કે મોહમ્મદ સ. બંદે ઉસકે હયે ઓર રસુલ ઉસકે (અલ્લાહકે) હૈં.

તીસરા કલ્લમએ તમજીદ.

પાક હયે અલ્લાહ, ઓર સબ તારીફ અલ્લાહકો હયે ઓર કીસીકી બંદગી નહીં સીવા અલ્લાહકે, ઓર અલ્લાહ બહોત બડા હયે ઓર નહીં ફીરસક્તા ગુનાહસે, ઓર ન કુવ્વત હયે નેક કામ કરને પર, મગર અલ્લાહકી મદદસે બડા હયે બરતર.

ચૌથા કલમએ તૌહીદ.

કીસીકી બંદગી નહીં સીવા અલ્લાહકે, કે વોહ એક હયે, કોઇ ઉસકા શરીક નહીં, ઉસીકી હયે બાદશાહી ઓર ઉસકી હયે સબ તારીફ, જીલાતા હયે ઓર મારતા હયે; ઓર ઝીંદા હયે હમેંશા ઓર નહીં હયે ઉસકો મૌત ઓર ઉસકે હાથમેં હયે ભલાઈ, ઓર વહીં સબ ચીઝ પર કાદીર હયે.

પાંચવા કલમા રદ્દે કુફ્ર.

અયે અલ્લાહ પનાહ માંગતા હું મૈં તેરે સાથ ઉસ બાતસે કે શરીક કરૂ મૈં તેરા, કીસી ચીઝકો, ઓર મૈં જાનતા હું ઉસકો, ઓર બખશીશ ચાહતા હું મૈં તેરે સાથ ઉસસે કે નહીં જાનતા હું મૈ ઉસે, તૌબા કી મને ઉસસે, ઓર બેઝાર હુવા મૈ કુફ્ર ઓર શીરક ઓર સબ ગુનાહોંસે; ઓર મુસલમાન હુવા મૈં, ઓર ઈમાન લાયા મૈ, ઓર કેહેતા હું મૈ કે, કીસીકી બંદગી નહીં સીવા અલ્લાહકે ઓર મોહમ્મદ સ ભેજે હુવે અલ્લાહકે હેં.

ઓર જો શખસ કલમએ તય્યબકા ઝબાનસે ઇકરાર કરે ઓર ઉસકે માઅનીકો યાને "નહીં કોઈ માઅબુદ સીવા ખુદાકે ઓર મોહમ્મદ સ. ભેજે હુવે ઉસકે હેં" દીનસે યકીન જાનેતો બેશુબહા વોહ મોમીન હોવે ઓર દુન્યાંમેં ઉસકે (મુસલમાનકે) લીએ પાંચ હુકમ હેં પેહેલા બેવજહેશરઇ ઉસકો જાનસે ન મારના, દુસરા કેદ ન કરના તીસરા ઉસકે માલકો ઝુલમસે ન લેના. ચૌથા બેસબબ શરઇકે દુઃખ ન દેના પાંચવા ગુમાને બદ ઉસપર ન કરના. ઓર આકબત મેં દોહે અવ્વલ બેહશતમેં જાના ઓર ઉસકી નઅમતોં ઓર દીદારે ખુદાએતઆલાસે મોશરરફ હોના દુમ. દોઝખકે અઝાબસે છુટના.

પસ હરએક બખ્સકો ચાહીએ કે અપને ઇખતયારસે ખુદાપર

બીનદેખે ઇમાન લાવે, ઓર જાનેકે ખુદાએતઆલા, "યકતા વ બેમીસાલ" હયે ઓર તમામ સીફાતે કમાલીઆકે સાથ મૌસુફ હયે ઓર તમામ એબોંસે પાક હૈ વાજીબુલ વુજુદ અઝલી વ અબદી હયે (હમેંશાસે)

ઓર ખુદાએ તઆલાને જીસ ચીઝકો હલાલ કીઆ હયે ઉસકો હલાલ જાને, ઓર જીસકો હરામ કીઆ હયે ઉસે હરામ સમજે ઓર ખુદા કે અઝાબસેં ડરે, ઓર ઉસકી રહમતકા ઉમ્મોદવાર રહે, ઓર ઉસકો સબ હુકમોંકો દીલસે માનલે. માલુમ કીજીએ કે જબ કોઇ સિને બુલુગ (જવાની) કો પોહુંચે, ઓરત હો યા મરદ, ઉસે ઈમાન લાના વાજીબ હયે કીયું કે બંદગી બગેરે ઇમાનકે કુબુલ નહીં હોતી, ઓર ઇબાદત કાફર કી કુછ કામ નહીં આતી. જાનના ચાહીએ કે ઇસલામકી બુનયાદ પાંચ ચીઝ પર હયે-અવ્વલ ગવાહી દેની ઉસકી કે "કોઈ માઅબુદ નહીં અલ્લાહકે સીવા, ઓર મોહમ્મદ સ રસુલુલ્લાહ તહકીકા ઉસકે (અલ્લાહકે) પેગંબર હે" દુસરા પાંચ વકતકી નમાઝ કાયમ રખની-તીસર રમઝાનકે રોઝે રખને ચૌથા અગર પુંજી ઝરૂરી ખરચસે ઝીયાદા હો તબ ઝકાત દેના-પાંચવા ખાનએ કાબા (બૈતુલ્લાહ)કા હજ કરના અગર રાસતે કી સવારી ઓર ખરખ ખાને પીને અપને ઓર અપને સાથ વાલોંકે ખરચકી તાકત રખતા હો.

દુસરી ફસલ.

અહકામે શરઆકે બયાનમેં.

જાનો તુમ અએ અઝીઝો, અહકામે શરઆકી આઠ કીસમેં હયે ૧ ફરઝ, ૨ વાજીબ ૩ સુન્નત, ૪ મુસતહબ, ૫ મુબાહ. (હલ્લાલ રખ્ખા કુવા) ૬ હરામ, ૭ મકરૂહ, ૮ મુફસીદ (બીગાનેવાલા).

ફરઝ-વો હયે જો સાબીત હુવાહો દલીલે યકીનીમે જીસમેં કુછ શક ન હો, હુકમ ઉસકા સબ અયમા (ચારઇમામ)કે નઝદીક ઉસકે અમલ કરનેસે સવાબ હોતા હયે, ઓર તરક કરનેસે અઝાબ ઓર ઉસકા ઇનકાર કરના કુફર હયે જયસે રમઝાનકા રોઝા રખના, ઓર પાંચુ વકતકી નમાઝ પડના.

વાજીબ-વો હયે જો સાબીત હો દલીલે ઝીન્નીસે (નઝદીક અકલકે) જીસમેં કુછ શુબહાહો, હુકમ ઉસકા, ઉસપર અમલ કરનેસે સવાબ ઓર તરક કરનેસે અઝાબ હોતા હયે, મગર ઇનકાર કરના ઉસકા કુફર નહીં હયે. મસલન નમાઝ વીતરકી.

સુન્નત—વો દો કીસમ હયે એક સુન્નતે મોઅકકદા (તાકીદ કીઆ ગયા) કે જીસકો પૈગંમબરે ખુદા સ ને બતરીકે ઇબાદત હમેંશા કીઆ હયે મગર અહયાનન (ઈતતફાકન) તરક ફરમાયા હો. યા ઉસપર અમલ કરનેકી તાકીદ ફરમાઇ હો યા ઉસપર હમેંશા સહાબએ કીરામ ઓર ખુલફાએ રાશદીન (ચાર યાર)ને અમલ કીઆ હો અમલ ઉસકા સવાબ ઓર તરક ઉસકા બસબબ સુસતીકે મુજબ ઇતાબ (ખફગી) હયે મીસાલ ઉસકી સુન્નત નમાઝ ફજર વગૈરાકી.

મુસતહબ—યાને સુન્નતે ગૈર મોઅક્કદા વો હયે કે જીસકો આંહઝરત સને બતૌરે આદત હમેંશા કીયાહો યા બતરીકે ઇબાદત કભીકભી કીયાહો, ઉસપર અમલ કરનેસે સવાબ હોતા હયે, ઓર તરક ઉસકા બસબબ સુસતીકે મુજબ અઝાબો ઇતાબ નહીં જયસે ચાર રકઅત સુન્નતે નમાઝ અસર ઓર તમામ સરપર બાલ રખના વગૈરા.

મુબાહ—વો હયે કે જીસકા કરના ઓર ન કરના દોનું બરાબર હો, અગર ઉસકો કરેતો કુછ સવાબ નહીં ઓહ જો ન કરેતો કુછ અઝાબ નહીં, મીસાલ ઉસકી અછછા ખાના, અછછા પેહનના, બશરતેકે વાસતે ગુરૂર, ઓર ઇતરાનેકે, ન્હો વરન હરામ હયે.

હરામ—વો હયે કે જીસકી હુરમત બ દલીલેકી તઈ માલુમહો જીસમેં કુછ શુબહા નહો ન કરના ઉસકા સવાબ ઓર કરના ઉસકા મુજબ અઝાબ હયે ઓર ઉસકો હલાલ ઓર મુબાહ જાનના બીલઇત્તફાક (ચાર ઇમામોંકે) કુફર હયે, જયસે ઝીના કરના, ઓર સુદ (બીઆજ) ખાના, વગૈરા.

મકરૂહ—દો કીસમ હયે એક મકરૂહ તહરીમીકે જીસકી હુરમત બદલીલે ઝીન્ની સાબીતહો, જીસમે કુછ શુબહાહો, ન કરનેસેં ઉસકે સનાબ ઓર કરનેસે ખોફ અઝાબકા હયે લેકીન ઉસકો હલાલો, મુબાહ જાનના કુફર નહીં, જયેસે નમઝમેં કીસી વાજીબકા બીલાઉઝર તરક કરના સદુરા મકરૂહે તનઝી હએ જીસસે બચના બેહતર ઓર સવાબ હયે મસલન મુઝુમેં હાથસે કુલ્લી કરના બેઉઝર.

મુફસીદ—વો હયે જો અમલ શરઇકો બીગાડતા હયે અગર ઉસકો કસદન કરે તો મુજબ અઝાબ હયે ઓર ઉસ અમલકો બાતીલ કરતા હયે મીસાલ ઉસકી બાત કરના નમાઝમેં.

તીસરી ફસલ.
નમાઝકી ફઝીલતમે.

અએ મુસલમાનો જાનો તુમ કે ઇમાનકે બઅદ અફઝલ સબ ઇબાદતોંસે નમાઝ (૧) હે ઓર નમાઝ દીનકા સીતુન હે (થંબલા) જયસાં કે પૈગંમબરે ખુદા સ. ને ફરમાયા હે "નમાઝ દીનકી જડ હે પસ જીસ શખસને નમાઝકો અદા કીયા, ઉસને અપને દીનકો કાયમ રખ્ખા, ઓર જીસ શખસને કે નમાઝકો તરક કીયા ઉસને અપને દીનકો ખરાબ કીયા" સો વાજીબ હે મુસલમાનકો કે નમાઝ અદા કરે કે જીસમેં દીન કાયમ રહે ઓર નમાઝકી ફઝલત ઓર બુઝરગી ઝાહીર હયે ઝીયાદ બયાન કરનેસેં તુલ (લંબાઇ) હોગા, ઓર નમાઝ બેહેશતકી કુનજી (ચાવી) હયે, ઓર નમાઝકી કુનજી પાકી હયે ઓર બગૈર પાકીકે નમાઝ દુરૂસ્ત નહીં હયે.

ખુલાસા.

૧–નમાઝકો ખુદાએ તઆલાએ ઇમાન ફરમાયા હયે "નહીં અલ્લાહ અયસાકે બરબાદ કરે ઇમાન તુમહારા યાને નમાઝ તુમહારી" ઓર ફરમાયા, "બેશક નેકયાં યાને નમાઝે દુર કરતી હયે બુરાઇયુંકો યાને ગુનાહોંકો" ઓર ફરમાયા રસુલે મકબુલ સલ્લલાહો અલેહે વ સલ્લમને "જીસને તરકકી નમાઝ કસદન બતહકીક વો કાફીર હુવા" બઅઝ ઉલમાકે નઝદીક બનાબર ઝાહીરન માયની ઇસ હદીસકે તારકે નમાઝ કસદન કાફીર હયે ઓર અકસર ઉલમાકે નઝદીક યે હદીસ મહમુલ (ગુમાનકી ગઇ) હયે દરાને ઓર ખબર કોશીસ કરને પર યામાઅની કુફરાને નાઅમત હયે બરહાલ તરકે નમાઝ કસદન ગુનાહે કબીરા હયે ઓર હમેશગી ઓર હુજત તરકે નમાઝપર કુફર હયે.

ચોથી ફસલ.
વુઝુકે ફરાયઝ ઓર સુનન વ મુફસીદાત વ મકરૂહાતકે બયાનમે.

માલુમ કીજીએ કે ફરઝ વુઝુમેં ચાર હયે એક મુંહ ધોના માથેકે બાલોંકી જગેહ જમનેસે ઠુડીતક ઓર દોનું કાનુંતક દુસરા દોનું હાથ ધોના કોહન્યું સમેત તીસરા ચોથાઇ સરકા મહસ્સા કે

રના ચૌથા દોનું પાઉ ધોના ટખનું સમેત ઈન ચાર ચીઝોંસે જો બાલ બરાબરભી સુખા રહેગા તો વુઝુ સહીહ ન હોગા સુન્નત યું હયે કે પહેલે, બીસમીલ્લા હીર—રહમા--નીર—રહીમ પડકર નીય્યત કરે (૧) ઓર દોનું હાથ પોહચુંતક તીનબાર ધોવો, ફીર દાહીને હાથસે તીનબાર કુલ્લી કરે; ઓર મીસવાક કરે, ઓર મી સવાક મોયસ્સર નહોતો અંગુશતે શહાદતસે દાંતુકો મીલે (સાફ કરે) ફીર તીન બાર નાકમે દાહીને હાથસે પાની દાલકે બાએં હાથસે એકબાર જહાડે (સાફ કરે) ઓર બાએં હાથકી છુંગલી યા (છોટી ઉંગલી) તરસે નરમએ બીની (નાક્રી-ફ્ન) તક. પોહં ચાવે, ફીર તીનબાર તમામ મુંહ દોનું હાથસે ધોવે, ફીર તીન-બાર દોનું હાથ ઉંગલીયોંકી જાનીબસે કોહન્યું સમેત ધોવે પેહેલે દા હુના હાથ ધોવે ફીર બાયાં, ફીર એકબાર તમામ સરકા મસહાકરે, ઓર બાતીન દોનું કાનુંકા મસહા સરે અંગુશત શહાદતસે; ઓર ઝાહીર દોનું કાનુકા મસહા નરે અંગુશત (અંગુઠા)સે કરે ફીર તીનબાર દોનું પાઉંકો ટખનું સમેત પેહેલે દાહીના ફીર બાયાં ધોવે ઓર, આઝા (હાથ પાઉંકે સાંધે) વુઝુકે બરાબર પયે દર પયે ધોવે બી ચમે દુસરા કામ ન કરે ઓર હાથ ઓર પાંઉકી ઉંગલીયોમેં ખીલાલ કરે, ઓર દાડહીમેંભી ખીલાલ કરે ઓર વુઝુ કરતે હુવે કલમએ શહાદત, પડે ઓર વુઝુ કરનેમેં દુનયાકી બાતેં કરની, ઓર પાની બહોત દાલના બુરા હયે, ઓર બાયાં હાથ ઓર પાઊં પેહેલે ધોના ઓર સખત ઝોરસે મુંહપર પાની દાલના, ઓર તરકે બીસમીલ્લાહ વુઝુમેં મકરૂહ હયે.

ખુલાસા.

૧-નીય્યત યાને દીલસે કસ્દ ઓર ઇરાદા વુઝુકા કરે ઓર અ ગર ઝબાનસેભી અલફાઝ નીય્યત કહેતો બેહતર-હયે ઓર ની-ય્યતે વુઝુ યે હયે "વુઝુ કરતાં હું મયેં વાસ્તે નમાઝકે ઓર ન-ઝદીકી અલ્લાહકે"

મુશતહબ વુઝુકે.

હર અઝુકા ધોના, સીધે તરફ્સે શુરૂ કરના ઓર મસહા ગર દનકા કરના ઓર તરતીબ નીગાહ રખના યાને પેહેલે મુંહ ધોના ફીર દોનું હાથ કોહન્યુંસમેત ધોના ફીર મસહા સરકા કરના, ફી ર દોનું પાઊ ધોના ઓર અંગુઠી, છીલ્લા, જો ઉંગલીમેં હો ઉ સકો હાથ ધોનેકે વકત હીલાના અગર પાની બગૈર હરકત પો-

હ્ંચે તો ખયેર, વર ન પાની ઉસકે નીચે પોહુંચાના ફરઝ હયે ઓર આસમાનકી તરફ નજર કરકે તીનબાર કલમએ શહાદત પ ડના યે સબ મુસતહબ હયે.

વુઝુકે તોડનેવાલી ચીઝેં.

વુઝુકો તોડતા હયે કીસી ચીઝકા નીલકના વુઝુ વાલેકે એક, દો રાહોંસે (પેશાબ યા પાખાનેસે) જયસે પેશાબ, ઓર પાખાના, ઓર બાય, (૧) (પવન) ઓર લહુ, ઓર પીપ, ઓર કીડા, ઓર મઝી, વગયેરા ઓર લહુ પીપ, ઝરદ. આબ, જો વુઝુ વાલેકે બદનસે નીકલે ઓર બહે, ઉસજા જીસકા ધોના ફરઝ હયે (ગુસલમે) ઓર કયે (ઉલટી) કે મુંહ ભરકે હોસે, પીત હોં યા ખુન જમા હુવયા ખાના યા પાની ઓર સોના લેટકે યા ખડે યા બયઠે તકયા લગાકે એક ચીઝસે ઈસ તરેહ કે અગર વોહ ચીઝ દુર કરેં તો સોનેવાલા ગીર પડે, ઓર બેહોશી, ઓર દીવાનગી, ઓર ગશી, ઓર મસતી યાને નીશાહ પીનેસે ઓર કહકાહ (૨) યાને ખીલ ખીલાકર બ અવાઝે બુલંદ હંસના નમાઝી બાગીલક નમાઝ, રૂકુ, વ સીજદેમેં હંસના અયસે કહકાહસે કે જીસમેં નમાઝભી ટુટ જાતી હયે ઓર વુઝુભી જાતા રેહતાં હયે ઓર મુબાશરત ફાહેશાકે મરદ ઓરતકી શરમ ગાહેં દોનું નંગી બાહમ મીલેં.

ખુલાસા.

૧–હવા અગર મરદ કે સુરાખે ઝકર યાને મુકામે પેશાબસે નીકલે વોહ વુઝુકો નહીં તોડતી.

ખુલાસા.

૨–હંસીકી તીન કીસમેં હયેં એક તબસ્સુમ (મુસકરાના) જીસમે આવાઝ ન પયેદાહો ઉસસે ન વુઝુ ટુટે ન નમાઝ૦ દુસરી ઝહક (હંસના) જીસકી આવાજ આપ સુને. ઓર દુસરા ન સુને, ઉસસે નમાઝ ફાસીદ હોતી હયે નવુઝુ તીસરે કાહકાહ (ખીલખીલાકે હંસના) જીસકી આવાજ દુસરા શખસ બરાબર વાલાભી સુને ઉસસે નમાઝ વુઝુ દોનું જાતે રેહતે હયે, અગર નમાઝમેં હો

પાંચવી ફસલ.

ગુશલકે બયાનમેં.

ગુસલમેં તીન ફરઝ હુંયે—ગરગરા કરના અગર રોઝાદાર નહો

વરન કુલ્લી કરે ઓર ગરગરા ન કરે શાયદ પાની હલકમેં ન ઉતર જાય! ૨—ઓર નાકમેં પાની દાલના ૩—ઓર તમામ બદન ધોના, અગર બાલ બરાબરભી ખુશ્ક રહેગા ગુસલ સહીહ ન હોગા ઓર સુન્નત ગુસલમેં યે હયે પેહલે દોનું હાથ પોહંચું તક ધોવે ફીર અંદામેં નહાની (પેશાબકી જગે) ધોવે ઓર તનસે નાપાકી ઝાહેરી ધોવે અગર લગી હો, બઅદ ઉસકે વુઝુ કરે જીસ તરેહ નમાઝકે લીએ કરતા હયે ઓર જો ઝમીન ઓર કીચડમે ખડા હોતો પાઊં ગુસ્લકે બઅદ ધોવે ઓર જો પથ્થર ઓર તખતેપર ખડા હુવા ગુસલ કરતા હોતો દોનું પાઊંભી વુઝુકે સાથ ધોવે પસ તીન બાર સારે બદનપર પાની જારી કરે ઓર અગર ઓરતકે સરકે બાલ ગુંધે હોંતો જડ ભીગ જાવે, ઓર બાકી બાલ ગુંધે હુવે ખુશ્ક રહેંતો ગુસલ જાયઝ હયે, ખોલનેકી હાજીત નહીં. ઓર જો બાલ ઓરતકે ખુલે હોં યા મરદકે સોરપર બાલ હોં તો તમામ બાલુંકા ધોના ઝરૂર હયે ઓર નીઅત ગુસલકી દીલમેં કરે નીય્યત વુઝુ વ ગુસલમેં મુસતહબ હયે ફરઝ વ વાજીબ નહીં) ઓર ચાહેતો ઝબાનસેભી યે કહે " ગુસલ કરતાં હું મેં વાસતે નાપાકી દુર હોનેકે "

સબબ ગુસલકા જીમા હયે (ઓરતસે સોહબત યા જીસ્સે ગુસલ વાજીબ (હોતાહો) યાને ગાયબ હોના ખત્નાગાહ ઓરતમેં મની નીકલે યા ન નીકલે ઓર નીકલના મનીકા શવઅતસે કુદકે અપની જગેહસે જાગતેમેં યા સોતેમેં. ઓર ઓરત બાલીગાકા હયેઝ ઓર નીફાસસે પાક હોના ઓર કમતર હયેઝકે તીન દીન ઓર ઝીયાદા દસ દીન ઈસ મુદતકે અંદર જીસ રંગકા લહુ નીકલે વો હયેઝ હયે ઓર જન્નેકે પીછે જો ખુન આવો નીફાસ હયે અકસર મુદત ઉસકી (સુવાવડકી) ચાલીસ દીન હુયે ઓર કમતર જીસ કદર હો, અગરચે એક લેહઝા (થોડીદેર) હોજો લહુ ચાલીસ દીનકે ઝીયાદા બઅદ જન્નેકે ઓર દસ દીનકે ઝીયાદા હેજમેં બઢહે તો ગુસલ કરકે નમાઝ પઢહે યે બીમારી હયે ઉસકો ઇસતેહાઝા કેહતે હયે ઇશીતરેહ જો ઓરત ગેર બાલીગા યાને નવ બરસકે કમ ઉમરકી ખુનદેખે યા હાયઝા તીન દીનસે કમ યા દસ દીનસે ઝીયાદા ખુંનદેખે યા ઝને આએસા (બુઢી) યાને પચાસ યા સાઠ બરસકી ઓરત ખુનદેખે યા હામીલાં (પેટસે) આગે જન્નેકે ખુનદેખે યે સબ ઈસતેહાઝા હયે ઇસમેં હરવકત વુઝુ કરકે નમાઝ પઢહા કરે; હરગીઝ નમાઝ વ રોઝા વગયેરાં મોકુફ ન કરે ઓર

હયેઝા નીફાસવાલી ઓરત નમાઝ ન પડે ઓર રોઝા ન રખ્ખે નમાઝ મુઆફ હયે ઓર રોઝુંકી કઝા કરે ઓર અયસી ઓરત જીસકો હાજીત ગુસલહો કુરાંન મજીદ ન પડે ઓર ન છુવે બગયેર ગીલાફકે ઓર મસજીદમેં ન જાવે ઓર તવાફે બૈતુલ્લાહ ન કરે ઓર બેવુઝુ કુરાનેમજીદ પડના બેછુએ જાયઝ હયે લેકીન છુના બેગીલાફકે જાયઝ નહીં.

છઠી ફસલ.

તય્યમુમકે બયાનમેં.

અગર નામાઝીકો પાની ન મીલે એકએક કોસ, ચારૂં તરફસે દુરહો યા દોલ રસ્સી નહો યા પાનીપર કોઇ દુશમન બેઠાહો કે પાની લાનેસે ખૌફ જાન જાને યા માલ યા આબરૂકા હો, યા પાની બકીમત ગીરાન (મેંગા) મીલતા હો યા પાની થોડા હો અગર વુઝુ કરેતો આપ યા જાનવર પીયાસા રહે યા બીમારીસે પાની ખલલ (નુકસાન) કરે. યા કોઈ મરઝ પયેદા હોજાવે, યા દેર કરકે અચ્છા હો તો ઇન સબ સુરતોમેં પાક મીટ્ટીપર તય્યમુમ કરકે નમાઝ પડે ઓર તય્યમુમકે તીન ફરઝ હયે પેહલે નીય્યત કરની દીલસે ઓર બેહતર હયે કે ઝબાનસે કેહના ઇસતોર પરકે "તય્યમુમ કરતા હું મયેં વાસતે દુર હોને નાપાકીકે ઓર દુરૂસ્ત હોને નમાઝકે" ફીર દોનું હાથ ઝમીનપર, મારકે તમામ મુંહપર મીલે ફીર ઝમીનપર મારે (હાથ) ઓર દોનું હાથોંકો કોહન્યું સમેત મીલે ઓર ઇસ તરેહ મીલકે જીતના મુંહ હાથ ધોના ફરજ હયે, વહાં સબજગે હાથ પોંહચે (અગર બાલ બરાબર જગે બાકી રેહ જાવે કે વહાં હાથ ન પોહંચા તય્યમુમ જાયઝ નહીં) અગર હાથમેં અંગુઠી હોતો ઉસેભી હીલાવે તય્યમુમ ઇવઝ વુઝુ ઓર ગુસલ દોનુંકે હયે જયસા આદમી વુઝુ વ ગુસલસે પાક હોતા હયે વયસા તય્યમુમસેભી પાક હોતા હયે બેફીકર કુરાનમજીદ ઓર નમાઝ પડહા કરે જબતક ઉઝર બાકી રહે ઓર જબ પાની મીલા ઓર ઉઝર નીકલ ગયા તય્યમુમ તુટાં ઓર ઇદેન (રમઝાન વ બકરી ઇદ) ઓર જનાઝેકી નમાઝકે વાસતે અગરચે પાની મોજુદ (હોવે ઓર કુછ મરઝભી નહો લેકીન દહશત હોકે અગર મે વુઝુ કરૂંગા તો નમાઝ ન મીલેગી તો તય્યમુમ કરના દુરૂસ્ત હયે જો ચીઝ વુઝુકો તોડતી હયે વો તય્યમુમકોભી તોડતી હયે ઓર દફા હોના ઉસ ઉઝરકી જીસકે સબબ તય્યમુમ કીયાથા ઓ

૨ જો લહુ ઇસતેહાઝેકા યા ઝખમ યા ફોડેકા હરવકત બહે, યા પેસાબ હરવકત ટપકે યા પવન સરે યા દસ્ત (પેખાના) આએ યા નાકસે ખુન જારી રહે, ઇસ તરેહકે ફુરસદ બકદર નમાઝ પડ ને યા વુઝુકે ન મીલે તો હરવકત વુઝુ તાઝા કરકે નમાઝ પડે ફર ઝહો યા નીફલ અયસે વાલુંકો સીવાય તોડનેવાલે વુઝુકે નમાઝ કા વકત જાનાભી વુઝુ તોડતા હયે.

સાતવીં ફસલ.

ફરઝ નમાઝકે વકતું ઓર શુમાર રકઅતોંકે બયાનમેં

જાનના ચાહીએ કે ફરજકી નમાઝકા વકત સુબોહ સાદીકકે તુલુ હોનેસે આફતાબકે નીકલનેતક હયે ઉસકે દરમીયાંનમેં દો ર કઅતેં સુન્નત ઓર દો રકઅતેં ફરઝ હયે ઓર ઝોહરકા વકત આફતાબ ઢલનેસે જબતક સાયા હરચીઝકા ઉસકે દો બરાબર હો વે (૧) સવા સાયા અસલીકે ઉસકે દરમીયાંનમેં અવ્વલ ચાર ર કઅત સુન્નત, ફીર ચાર રકઅતેં ફરઝ બઅદ દો રકઅત સુન્નત હુંયે ઓર અસરકા વકત બઅદ જાને વકત ઝોહરકે આફતાબ દુ બનેતક હયે, ઉસકે દરમીયાંન ચાર રકઅતેં ફરઝ હુંયે ઓર વકત મગરીબકા આફતાબ દુબનેસે શફક (વો સુરખી હયે કે ઝાહીર હોતી હયે બઅદ ગુરૂબ આફતાબકે) ગાયબ હોનેતક હયે ઉસકે દરમીયાંન તીન રકઅતેં ફરઝ ઓર દો રકઅત સુન્નત હુંયે ઓર ઇશાકા વકત શફક ગુન હોનેસે સુબોહ સાદીક તુલુ હોનેતક હયે ઉસકે દરમીયાંન ચાર રકઅત ફરઝ હયે બઅદ ઉસકે દો રકઅતેં સુન્નત ઓર ઉસકે બઅત વીતરકી તીન રકઅતેં હુંયે ઓર નીય્ય ત (૨) સુન્નત નમાઝકી યું કરે "નમાઝ પડતા હું મેં અલ્લાહ તઆલાકે લીએ દો રકઅત યા ચાર રકઅત નમાઝે ફુલાન વકત કી સુન્નતે રસુલુલ્લાહ" નીય્યત ફરઝ નમાઝકી યુંકરે "દો રકઅ ત યા તીન રકઅત ચાર રકઅત ઇસવકતકી ફરઝ નમાઝ પડતા હું અલ્લાહતઆલાકે લીએ" નીય્યત વાઝીબ નમાઝકી યું કરે "તીન રકઅત નમાઝ વીતરકી પડતા હું અલ્લાહતઆલાકે લીએ" નીય્યત કઝા નમાઝકી યું કરે "ફુલાને રોઝકી ફુલાની કઝા નમાઝ પડતા હું અલ્લાહતઆલાકે લીએ ઓર અગર યકીન રોઝકા મા લુમ નહીંતો યું કહે પેહલેકી ફુલાની કઝા નમાઝ પડતા હું અ-લ્લાહતઆલાકે લીએ ઓર મુકતદી હયે તો કહે "ઇકતદાકી મૈંને ઇસ ઇમામકી" ઓર ઇમામ હયે તો નીઅત કરે કે "મેં ઇમામ

હું જો શખસ ઇકતદા કરે મેરી" ઓર ઇમામકો નીય્યત મુકતદયું કી ઝરૂર નહી, મગર મુકતદયા ઓરત હોતો ઉસકી નીય્યત કરની ઝરૂર હયે કે મેં ઇસ ઓરતકાભી ઇમામ હું.

ખુલાસા.

૧–સાયાકે બારેમેં નઝદીક સાહેબીનકે વકત ઝોહરકા જબતક સાયા હરચીઝકા ઉસકે બરાબર હોવે (અસલ) વહી સવા સાયા અસલીકે હયે.

સાયે અસલી ઉસકો કેહતે હયે જો ઠીક દો પેહરકો સાયા હર ચીઝકા બાકી રેહતા હયે ઓર વો બએતબાર શેહરૂંકે ઓર મોસમકે જુદા જુદા હોતા હે.

ખુલાસા.

૨–નીય્યતકે અલફાઝ ઝબાનસે કેહને જાયઝ ઓર બેહતર હયે વરન દીલસે નીય્યત કીફાયત કરતી હયે ઝબાનસે કુછ કહે યા ન કહે.

આઠવીં ફસલ.

અઝાંકે બયાનમેં.

અઝાં (બાંગ) ઓર ઇકામત (તકબીર) વાસતે પાંચુ વકત નમાઝે ફરઝ ઓર જુમએકે સુન્નત હયે ઓર સુન્નેવાલેપર કલમાત અઝાંકા સુન્નના ઓર જવાબ દેના વાજીબ હયે ઓર કલમાત અઝાંકે યે હયે અવ્વલ બાંગી કીબલા રૂખ ખડા હોકે દોનું હાથકી અંખુશતે શહાદત દોનું કાનુંમેં દેકે કહે "અલ્લાહ બહોત બડા હયે" યે અલફાઝ ચાર બાર ઠેરઠેરકે કહે ઓર સુન્નેવાલાભી યહી કહે "ફીર ગવાહ હું મૈં ઉસકા કે કીસીકી બંદગી નહીં સીવા અલ્લાહકે" દો બાર કહે ઓર સુન્નેવાલાભી યેહી ફીર દોબાર કહે "ગવાહહું મૈં ઉસકા કે મોહમ્મદ સ ભેજે હુવે અલ્લાહકે હયે" ઓર સુન્નેવાલાભી યેહી કહે ફીર દાહની તરફ મુંહ ફેરે ઓર દોબાર કહે "આઓ તુમ નમાઝકો" સુન્નેવાલા જવાબમે ઇસતરહ કહે કે "નહીં તાકત હમકો ગુનાહસે ફીરનેકી ઓર ન કુવ્વત હયે નેક કામ કરનેપર મગર સાથ મદદ અલ્લાહકે" ફીર બાંએ તરફ મુંહ ફેરકે દો બાર કહે "આઓ તુમ મુરાદ મીલનેપર" ઉસકે જવાબમેં સુન્નેવાલા ઉપરકે મુવાફીકહી કહે ઓર ફઝરકી અઝામે ઉસકે બઅદ દો અલફાઝ ઝીયાદા હયેં યાને "નમાઝ બેહતર હયે નીંદસે" યેભી દો વકત કહે ઉસકે જવાબમેં સુન્નેવા-

લા બોલે "સચ્ચા હયે તું ઓર અચ્છા કહાં તુને" ફીર બાંગી દો બાર "અલ્લાહુ બહોત બડા હયે" કહે (જાનના) ચાહીએ કે અવ્વલ ઓર આખીર અલ્લાહ જીલ્લ શાનહુકી બડાઇ ઓર આખીર સબ અલફાઝકે તોહીદ હયે. યાને છેલ્લે બાંગી એકબાર કહે "કીસીકી બંદગી નહીં સીવા અલ્લાહકે" ઉસકા જવાબભી યેહી હયે જબ અઝાં તમામ હો મોઅઝઝના ઓર સુન્નેવાલે યે દોઆ પડ હંયે "અએ અલ્લાહ અએ સાહીબ ઇસપુકાર પુરીકે, ઓર નમાઝ કાયમકે દેતું મોહમ્મદ સ કો વસીલા ઓર બુઝુરગી ઓર ઉઠા ઉનકો મુકામ મહમુદમેં (સફાઅતકી જગે જયસા કે વાઅદા કીયા હયે તુને મુકરરર નહો કરતા હયે તું વાઅદા ખીલાફી" બઅદ અઝાં કે ઇકામત યાને તકબીર કહે ફરઝ નમાઝકે વાસ્તે ઉસમેં યે અલફાઝ ઝાયદ હંયે સીવા અલફાઝ અઝાંકે "તહકીક કાયમ હુઇ નમાઝ" ઉસકા જવાબ યેહી હયે કે જો કોઈ સુને ખડા હો ઓર નમાઝ પડહે ઓર બે ઉઝર બયેઠા ન રહે ઓર ઝબાનસે કહે "અકામ—અલ્લાહો—અદામહા" ઓર અલફાઝ અઝાં કે ઠેરા ઠેરાકર કહે ઓર અલફાઝ ઇકામતકે જલદી જલદી કહે ઓર અઝાં ઓર ઇકામત કેહનેમેં બાત ન કરે.

ફાયદા.

મુકામુમ મહદ વો હયે કે જીસજા પયેગંબરે ખુદા સ દરખ્વાસ્તે શફાઅત રોઝ કયામતકે કરેંગે ઉસવકત કે જબ કોઇ શફાઅત ન કર શકેગા.

ફાયદા.

અઝાં ઓર તકબીર કેહની સુન્નત હયે ફરઝ નમાઝકે લીએ મરદોંપર ન ઓરતોંપર.

મસઅલા.

મસજીદમેં પેહલે જમાઅતકે વાસતે પાંચુ વકત અઝાં ઓર ઇકામત સુન્નત હયે તરક એકકાભી મકરૂહ હયે ઓર મુકીમે શેહર (શેહરકા રેહનેવાલા)કો અઝાં ઓર ઇકામત મસજીદકી કીફાયત કરતી હયે ચાહે કહે ચાહે ન કહે ઓર મુસાફીર (પરદેસી) દોનું કહે ઓર જો ફકત તકબીરપર ઇકતફા કરે (બસકરે) તોભી જાયઝ હયે ઓર દોનુંકા તરક મુસાફીરકો મકરૂહ હએ.

નવ્વી ફસલ.

નમાઝકે અદા કરનેકે બયાનમેં.

અય અઝીઝો માલુમ કરો કે જબ આદમી નમાઝપર ખડા

હોવે બત દીલકો ખુબ રૂજુ કરે ઓર દુન્યાકે ખ્યાલાત દીલસે દુર કરે ઓર યે જાનકે મૈં અલ્લાહુ તઆલાકો દેખતા હું ઓર અગર મયેં નહીં દેખતા તો અલ્લાહતો બેસક મુજકો દેખતા હયે. જયસા કે પયેગંબરે ખુદા સ ને ફરમાયા હયે "ઇબાદત કરતું અલ્લાહુ તઆલાકી ગોયા કે તું ઉસકો દેખંત હયે. પસ અગર તું દેખ નહીં સકતા ઉસકો તો અયસા સમજકે વો તુજેહુ દેખતા હયે" ઓર ઇસમેં કુછ શક નહીં કે જીસ શખ્સકા હાલ યે હોગા તો વો શખ્સ હયબત ઓર શરમકે સાથ સર ઝુકાએ હુએ નીહાયત ખૌફ ઓર શઓક ઓર મોહબ્બતસે ખડા રહેગા. (કયામ નમાઝમેં ફરઝ હયે) પેહલે બાતહારત (વુઝુકે સાથ) કામીલ (બરાબર) કીબલેકી તરફ ખડાહો (મુંહ કીબલેકી તરફ કરન ફરઝ હયે) ઓર દોનું પાઉંકે દરમીયાનમેં ચાર ઉંગલકા ફરક છોડે ઓર દોનું હાથ લડકાવે ઓર યે પડહે (સુન્નત હયે) "મુતવજજહુ કીયા મયેંને મુહ અપના ઉસીકી તરફ જીસને બનાએ આસમાન ઓર ઝમીન ઓર મંએ એક તરફકા હોરહા, ઓર નહીં મયેં શરીક કરનેવાલુંસે" ફીર નીય્યત નમાઝકી કરે (ફરઝ હયે) દીલસે ઓર ઝબાનસેભી કેહેના બેહેતર હએ ઓર પુકારકર કેહના જયેસા કે આદત અવામકી (અકસર લોગોંકી) હયે બીલ ઇત્તફાક (ચાર ઈમાંમોકે) મનઆ હયે ઓર મરદ દોનું હાથ કાનુંતક ઉઠાવે ઇસ તરેહકે દોનું અંગુઠે કાનકી લુ કો છુ જાએં ઓર રૂખ ઉંગલીયું ઓર હથેલીકાકીબલેકી તરફ હો (યે સુન્નત હયે) ઓર ઉંગલીયાં કુશાદા રખે. ઓર તકબીરે તહરીમા યાને "અલ્લાહો અકબર" કહે (યે ફરઝ હયે) ઓર ઓરત કંધેતક છાથ ઉડાવે ઓર તકબીરે તહરીમાં કહે ઓર બઅદ તકબીરકે દાહના હાથ બાએ હાથપર મરદ નાફકે નીચે રખે (યે સુન્નત હયે) ઓર ઓરત છાતીપર હાથ બાંધે ઓર નજર સીજદેકી જગે રખે (યે મુસતહબ હયે) ઓર ફીર સબ નમાઝી ચુપકેસે પડહેં. (ઇમામહો યા મુકતદી, ખુવાહ અકેલા હો) "સાથ પાકીકે યાદ કરતા હું મયે તુજકો અય અલ્લાહ; ઓર સાથ તારીફ તેરીકે ઓર બહોત બરકતવાલા હયે. નામ તેરા, ઓર બહોત બુલંદ હયે મરતબાં તેરા. ઓર નહીં કોઇ લાયક બંદગીકે સીવા તેરે" (યે સના સુન્નત હયે) ફીર મુકતદી ચુપકા અકેલા ખડા રહે ઓર ઇમામ યા અકેલા નમાઝી પડહે (દીલમેં) "પનાહ માંગતા હું મયે સાથ અલ્લાહકે, શેતાન રાંધે ગએસે, શુરૂ અલ્લાહકે નામસે જો મેહે-

રબાન હયે બડા રહમવાલા" ઓર ઉસકે બઅદ ઇમામ, યા અ-કેલા નમાઝી તમામ સુરે ફાતેહા પડે (યે વાજીબ હયે) એક મ-રતબા ફીર આહીસ્તાસે સબ. (મુકતદી) આમીન (કુબુલકર કહે') યે સુન્નત હયે ઓર ઇમામ યા અકેલા નમાઝી સુરે ફાતેહાકે સાથ એક સુરા મીલાવે (યે વાજીબ હયે) યા એક બડી આયત યા તીન મુખતસર આયતેં પડહે (મુકતદી ઓર સબ ચુપકે ખડે રહે') ફીર સબ નમાઝી "અલ્લાહો અકબર" (યે સુન્નત હયે) કેહકર રૂકુમેં જાએ' (યે ફરઝ હયે) ઓર દોનું ગુઠને દોનું પંજીસે મઝબુત પકડે' ઓર દોનું હાથ મીસલ ચીલ્લે કમાનકે સીધે રખે' (યે મુસતહબ હયે) ઓર સર, ઓર પુશ્ત ઓર સુરેં (ચુતડ) હમવાર બરાબર રખે' (યે મુસતહબ હયે) ઓર નઝર પુશતે કદમપર રખે' ઓર તીન બાર યા પાંચ બાર યા સાત બાર કહે "પાક હયે મેરા સાહીબ બડી અઝમતવાલા" (યે સુન્નત હયે મગર બહીસાબ એકીકે કહે) ફીર "સુની અલ્લાહને ઉસકી બાત જીસને સરાહા (તારીફ કયા) હયે ઉસે" કેહતા હુવા રૂકુસે સર ઉઠાવે (યે સુન્નત હયે) ઓર ખુબ સીધા ખડા હો જાવે (યે વાજીબ હયે) ઓર કહે "અયે રબ હમારે, તેરેહી લીયે હયે સબ તારીફ" (યે સુન્નત હયે) ફીર સબ નમાઝી "અલ્લાહ બહોત બડા હયે" (યે સુન્નત હયે) ફીર સબ નમાઝી અલ્લાહ બહોત બડા હયે" (યે સુન્નત હયે) કેહતે હુવે સીજદેમેં જાયે (દોનું સીજદે ફરજ હયે) પેહલે ઝમીનપર દોનું ગુઠને રખે' (યે મુસતહબ હયે) ફીર દોનું હાથ ફીર નાક વ માથા ઓર દોનું હાથ મુકાબીલ દોનું કાનુંકે રખે' (યે મુસતહબ હયે) ઓર મરદ પેટ કાનુંસે. ઓર બાઝુ પેહલુસે, ઓર પોંહચે (હાથકે કાંડે) ઝમીનસે જુદા રખે' (યે સુન્નત હયે) ઓર ઓરત ઇન સબકો મીલાવે (સુન્નત હયે) ઓર સર, ઓર ઊંગલીયાં હાથ પાઊંકે કીબલેકી તરફ રખે' (યે સુન્નત હયે) ઓર તીન બાર યા પાંચબાર યા સાત બાર "પાક હયે રબમેરા બરતર" કહે (યે સુન્નત હયે) "અલ્લાહોઅકબર" કેહકે સીજદેસે ઉઠકર સીધા આરામસે બેઠે (યે-વાજીબ હયે) ઓર મરદ. દાહના પાઊં ખડા રખે ઓર બાયાં પાઊં બીછાકે ઉસપર બેઠે; ઓર ઓરત દોનું પાઊં દાહની તરફ નીકાલ દે ઓર બાયે (ડાવી) સુરીનસે ઝમીનપર બેઠે ઓર મરદો, ઓરત દોનું હાથ દોનું કાનું પર રખે' (યે મુસતહબ હયે) ઓર ઊંગલીયાં, હાથ ઓર પાઊંકી (કીબલેકી તરફ રખે',) (યે

સુન્નત હયે) ફીર "અલ્લાહો અકબર" કેહકે દુસરા સીજદા મી
સાલ પેહલેકે કરે ઓર ઇસીતરેહ "પાક હયે મેરા રબ બરતર"
તીન બાર યા પાંચ બાર યા સાત બાર કહે બ અદદેતાક (યાને
બહીસાબ એકીકે) બઅદ ઉસ "અલ્લાહો અકબર" કેહતે હુવે
સીજદેસ સીધે ખડે હોં (યે ફરઝ હયે) બગેરે બેઠે; પેહલે સીર
ઉઠાવે, (યે મુસતહબ હયે) ફીર દોનુ હાથ ફીર ગુઠને, ઓર હાથ ઝ
મીન યા ઝાનુંપર ન ટેકે (બગેર ઊઝરકે ટેકના મકરૂહ હયે) ઓર દુ
સરી રકઅત બગેર સના ઓર અઊઝકે (જો પેહલી, રકઅતમેં, પડતે
હયે) ઈમામ યા અકેલા ફકત "બીસમીલ્લાહ" કેહકે "અલહમ્દ"
ઓર સુરા પડકે મીસલ પેહલી રકઅત કે અદા કરે (મુકતદી હોં
તો ચુપકે ખડે રહેં) ફીર સબ બેઠેં (ચાર રકઅતકે દરમીયાનકા
બેઠના વાજીબ હયે)ઓર યે પડહેં(યે અતહય્યાત પડના વાજીબ હયે)

"સબ બંદગીયાં ઝબાનકી અલ્લાહોતઆલાકો હયેં, ઓર
સબબંદગીયાં બદનકી, ઓર સબ બંદગી મીલે પાકકી સલામ
તુમપર અયે નબી" ઓર રહમત અલ્લાહકી, ઓર બરકતે ઉસકી
સલામ હમપર. ઓર સબ નેક બંદુ અલ્લાહપર, ઓર ગવાહ
હું મેં ઇસ બાતકા કે કીસીકી બંદગી નહીં, સીવા અલ્લાહકે,
ઓર ગવાહ હું મૈં ઇસકા કે મોહમ્મદ સ બંદે ઉસકે હુંયે; ઓ
ર રસુલ ઉસકે (અલ્લાહકે) હયે" અગર દો રકઅતવાલી નમાઝ
હુંયે તો બઅદ અતહય્યતકે યે દરૂદ પડહે (સુન્ત હયે) "ઇલા
હી રહમતે ખાસ ભેજ ઉપર મોહમ્મદ સ કે ઓર આલે મોહ
મ્મદકે, જયસીકી રહમતે ખાસ ભેજી તુને ઉપર ઇભરાહીમકે ઓ
ર ઉપર આલે ઇભરાહીમકે, બેશક તુંહી હયે સરાહા ગયા (તા
રીફ કીયા ગયાં) બુઝગીવાલા" ઓર ફીર દુસરા દરૂદ ઉસકે સા
થહી ઇસ તરેહ પડહે "ઈલાહી બરકત ભેજ ઉપર મોહમ્મદ સ
કે ઓર આલે મોહમ્મદ સકે જયસીકે બરકત ભેજી તુને ઉપર ઇ
બરાહીમકે ઓર આલે ઇબરાહીમકે, બેશક તુંહી હયે સરાહા
ગયા બુઝુર્ગીવાલા" ઓર બઅદ ઉસકે આખરકો યે દુઆ પડહે
"અય ખુદા બખશ તુ મુજકો, ઓર મેરે માંબપાકો ઓર રહમ
કર ઉન દોનુંપર. જયસા કે પરવરીશ કીયા ઉનહોંને મુજકો બ
ચપનમેં ઓર તમામ મોમીન મરદોંકો ઓર મોમીન ઓરતોંકો,
ઓર મુસલમાંન મરદોં ઓર મુસલમાન ઓરતોંકો બ તુફેલ ર
હમત અપની કે અયે બડે રહમ કરનેવાલે! સબ રહમ કરનેવા
લુંસે ઝીયાદા" યા ઓર કોઇ દુઆ જો કુરાન મજીદ યાહદીસ
શરીફમેં આઇહો પડહે. (સુન્નત હયે) ઓર ઉસકે બઅદ દા
હને તરફ મુંહ ફેરે, ઇસ તરેહપરકે, અપના કંધા દેખે, ઓર ઉ
સકા (નમાઝ પડનેવાલા) રૂખસરા (ગાલ) પીછે વાલેકો નઝર પ
ડે ઓર કહે. "સલામ નાઝીલ હોજીયો ઉપર તુમ્હારે, ઓર
રહમત અલ્લાહકી" સલામ ફેરના વાજીબ હયે ઓર ઇસ

તરેહ બાંયે તરફ સલામ ફેરે ઓર ઉપરકે મુવાફીક કહે. ઓર ઇમામ હોતો દોહે સલામમેં દોનુ તરફકે મુકતદયું, ઓર ફીરશતોં કી નીય્યત કરે, ઓર મુકતદી હોતો ફીરશતો ઓર ઇમામ ઓર દોનું તરફકે નમાઝીયુંકી નીય્યત કરે ઓર અકેલા હોતો ફકત ફીરશતોંકી નીય્યત કરે.

ઓર અગર ચાર રકઅતવાલી યા તીન રકઅતકી નમાઝ હો તો પેહલે કાઅદેમેં, તમામ અતહુય્યાત અબ્દહુ વ રસુલહુ તક પડકે "અલ્લાહો અકબર" (સુન્નત હયે) કેહતા હુવા ખડા હો જાવે (ખડા હોના ફરઝ હયે) બગએર હાથ ટેકે. (બેઉઝર હાથ ટેકના મકરૂહ હયે) ઓર તીસરી ચઓથી રકઅતમેં ફકત "અલહમ્મદ, મએ બીસમીલ્લાહ" પડકે ફીર દુસરાકા અદા (બેઠક) મીસલ અવ્વલકે કરે ઓર અતહુય્યાત ઓર દરૂદ ઓર દુઆ એ મઝકુર પડકે "અસ્સલામો અલેકુમ વ રહમતુલ્લાહ" ઇસકી માઅની ઉપર લીખી ગઇ હયે. સીધે બાયેં કેહકે નમાઝસે બાહીર આવે બઅદ ઉસકે દોનું હાથ દોનું કાનુંકે બરાબર ઉઠાવે, ફાતેહાકે વાસ્તે ઇસતરેહ પરકે શુફેદો બગલકી ઝાહીર હો, ઓર જો હાજીત ચાહે અલ્લાહસે માંગે ઓર ચાહેતો યે મુનાજાત પડહે.

"અય અલ્લાહ તુહી સલામત. હયે ઓર તુજહીસે સલામતી હમકો ઓર તેરી તરફ રૂજુ હયે સલામતીકી, ઝીંદા રખ હમકો, અયે રબ, સલામતીકે સાથ ઓર દાખીલ કર હમેં સલામતી કે ઘરમેં યાને બેહશતમેં બરકતવાલા હયે તું અય સાહીબ બુઝુરગી ઓર બખશીશકે."

ઓર જાનના ચાહીયે કે-ચાર રકઅત ઓર તીન રકઅત—ફરઝ નમાઝસે પેહલે દોહી રકઅતોંમેં કીરાત (આવાઝસે પડના) વાજીબ હયે ઓર પીછલી રકઅતોંમેં વાજીબ નહીં; મગર ફકત "અલહમ્મદ" પડના મુસતહબ હયે. ઓર નવાફીલ, ઓર વીતરકી હર રકઅતમેં કીરાત યાને "અલહમ્મદ" ઓર એક સુરા યા તીન આયતેં છોટી, યા યેક આયત બડી પડહની વાજીબ હયે. ઓર યેભી માલુમ કીજીયે કે વીતરકી તીસરી રકઅતમેં બઅદ ખતમ સુરેકે "અલ્લાહો અકબર" કેહકે દોનું હાથ મીસલ તકબીરે તહરીમા (નમાઝમેં ખડે હોતે વકતકી તકબીર) કે મરદ કાનુંતક ઓર ઓરતેં મુંઢુતક ઉઠાકે ફીર હાંથ બાંધ લેં ઓર યે દુઆયે કુનુત પડે હે "અયે અલ્લાહ હમ તુજસે મદદ ચાહતે હયે ઓર તુજહસે બખશીશ ચાહતે હયે ઓર તુજહીપર ઇમાન લાયે હમ,

ઓર તુજહીપર ભરોસાં કરતે હયે હમ ઓર ખુબ તારીફ કરતે હ યે તેરી ઓર શુકર કરતે હયે હમ તેરા, ઓર ના શુકરી નહીં કરતે હમ તેરી ઓર નીકાલદે હમ ઓર છોડ દે હમ ઉસકો જો ગુનાહ કરે તેરા અએ અલ્લાહ તુજહીકો હમ બંદગી કરે, ઓર તેરે વાસ્તે નમાઝ પડહે. ઓર સીજદા કરે, ઓર તેરેહી તરફ દઓડે. ઓર ખીદ મત કરે. ઓર હમ ઉમ્મીદવાર હયે તેરી રહમતકે, ઓર દરતે હયે હમ અઝાબ તેરેસે અલબત્તા અઝાબ તેરા, કુફરસે મીલનેવાલા હયે" બઅદ ઉસ દુઆ પડનેકે. અલ્લાહો અકબર કેહકે રૂકુમેં જાએ. ઓર નમાઝકો તમામ કરે, મઝકુર દુઆ વીતરમેં પડના વાજીબ હયે.

દસવીં ફસલ.

ફરાયઝ નમાઝકે બયાનમેં.

ફરઝ નમાઝમેં ૧૩ હયે ૬ બાહીર નમાઝકે. ઉનકો શરત નમાઝ કેહતે હયે ઓર ૭ અંદર નમાઝકે. ઉનકો રૂકન નમાઝ કેહતે હયે. ઓર નમાઝ બગયેર અદાએ ઇન તેરા ફરઝોંકે દુરૂસ્ત નહીં હોતી, છ શરાયત નમાઝકે યે હયે ૧ પાકી બદન નમાઝીકી. નીજાસત હકીકી (પેશાબ ઓર પાખાના) ઓર હુકમીસે. (મીસલ હાજત વુઝુ વ ગુસલકે) ૨ કપડા પાક હોના. (જો નમાઝીકે બદનપર હો) ૩ મકાન પાક યાને જાએ નમાઝ. ૪ સતરેઓરત (ઢાંપના) મરદોંકો નાફસે ઝાનુંતક ઢાંકના (ગુઠનોં સમેત) ઓર સતર લોંડીકા, હુકમ મરદોંકા રખતા હયે મગર ઉસકો પેટ ઓર પીઠ ઓર પેહલુભો ઢાંકના ફરઝ હયે. ઓર આઝાદ ઓરતોંકો સારા બદન, સીવા મુંહ ઓર દોનું હથેલીયા હાથકે, ઓર સીવા પાઉંકે; ૫ નીય્યત નમાઝકી. (યાને દીલી ઇરાદા) ૬ કીબલેકી તરફ મુંહ કરના સાથ અરકાન નમાઝકે સાત રૂકન નમાઝકે યે હયે ૧ તકબીરે તહરીમા જો પેહલી તકબીર હયે શુરૂ નમાઝકે, ૨ ખડા હોના, ૩ કુરઆન પડના. ૪ રૂકુ. ૫ દો સીજદે ૬ કાઅદા અખીરા તશાહદ કે કદર. ૭ નમાઝીકા નીકલના બાહીર નમાઝસે અપને કામકે સાથ.

ગ્યારવીં ફસલ.

વાજાતબ નમાઝકે, બયાનમેં.

અવ્વલ તમામ અલહમ્મદ પડના ઓર ઉસકે સાથ એક સુરા મીલાના (યા તીન આયતેં છોટીં, યા એક આયત બડી,) ઓર

પેસલી દો, રકઅતકો કીરાત કે લીએ મુકર્રર કરના, ઓર તરતી બકી રેઆયત (લેહાઝ) રખની ઉન ફેઅલુંમે, જો મુકર્રર આતે હયેં નમાઝમેં, ઓર તાદીલે અરકાન યાને ઠેરઠેરકે આરામસે સબ રૂકન નમાઝકે અદા કરના, ઓર રૂકુ વ સીજદેમેં ઠેરના; ઓર બઅદ રૂકુ ઓર દરમીયાન દોનું સીજદોંકે ઠેરના, ઓર કાઅદા પેહલા; ઓર "અત હય્યાત" પડની દોનું કાઅદુમેં; ઓર નમાઝ સે બાહીર આના લફ્ઝ સલામ કેહકે, ઓર વીતરમેં દુઆએ કુનુંત પડના; ઓર દોનું નમાઝ ઇદોમે (રમઝાન વ બકરી ઇદ) છ તકબીરેં ઝીયાદા કેહના, (સબ નમાઝોંસે) ઓર પુકારકર પડના દો, રકઅત સુબોહ ઓર મગરીબ ઓર ઇશા ઓર જુમઆ ઓર ઇદેંનકી નમાઝમે; (ઇમામકો (૧) ઓર ચુપકે પડના ઝોહર ઓક અસરમેં સબકો.

ખુલાસા.

૧ અકેલા નમાઝી મુખતાર હયે ચાહે સુબોહ, મગરીબ, ઓર ઇશાકી નમાઝમેં પુકારકે પડહે, ઓર ચાહે ચુપકે; મગર પુકારકે પડના બેહતર હયે.

બારવીં ફસલ.

નમાઝકે સુન્નતોંકે બયાનમેં.

દોનું હાથોંકા ઉઠાના તકબીરે તહરીમાં કે વકત ઓર હાથકી ઉંગલીયા અપને હાલપર રેહનેદે; ઓર બુલંદ કેહના તકબીરકા ઇમામકો ઓર સના ઓર અઉઝ ઓર બીસમીલ્લાહ (૧) ઓર આમીન ચુમકે કેહની, ઓર સીધા હાથ બાએં હાથપર, નાફકે નીચે બાંધન; ઓર તકબીરાતે ઇન તકાલાતયાને ઉઠતે બયેઠતે :"અલ્લાહો અકબર" કેહના ઓર રૂકુમે તીન બાર યા ઝીયાદા "સુબહાન રબ્બીયુલ અઝીમ" ઓર દોનું સીજદોમેં તાન બાર યા ઝીયાદા "સુબહાન રબ્બીયુલ આલા" કહેના ઓર વકત રૂકુ, દોનું ગુઠને દોનુ પંજું ખુલે હુવે ઊંગલીયોંસે પકડના, ઓર રૂકુસે ઉઠતે વકત "સમે અલ્લાહો લેમન હમેદા" ઇમામ, ઓર અકલેકો, ઓર "રબ્બના લેકીન હમ્દ" મુકલદયોં ઓર અકેલેકો કેહના, ઓર દોનું કાઅદોમેં સીધા પેર (પાઊં) ખડા રખના ઓર બાંયાં પેર બીછાકેઉસપર બયેઠના મરદકા, ઓર ઓરતકો દોનું પાઊં દાહની તરફ નીકાલના ઓર ઝમીનપર બયેઠના ઓર અતહય્યાતકે બઅદ દરૂદ નસીબ પર ભેજના, ઓર બ

અદ દરૂદ, દુઆ અપને ઓર અપને માં-બાપકે હુકમે ઓર સબ મુસલમાન મરદું ઓર. સબ મુસલમાન ઓરતોંકે હુકમે કરના, જો કુરઆને મજીદ ઓર હદીસે શરીફમેં મઝકુર હયે.

ખુલાસા.

૧-અઉઝ, ઓર બીસમીલ્લાહ; મુકદી હોંતો ન પડહે; મગર સના યાને "સુબહાનકા અલ્લાહુમ્મા" પેહલી રકઅતમેં સબ પ ડહે ઓર અકેલાં હોતો સના, ઓર અઉઝ, ઓર બીસમીલ્લા હુભી પડહે.

તેરવીં ફસલ.

આદાબ નમાઝકે બયાનમે.

નઝર સીજદેકી જગાપર રખના હાલ તે કયામમેં, ઓર પુશ તે કદમોંપર વકતે રૂકુ, ઓર દોનું રૂખસારોંપર સીજદેમેં, ઓર સીનેપર હાલતે કઉદમેં; (કાઅદા) ઓર જમાઈ (બગાસી) કે વ કત મુંહ બંદ કરના પુશતે દસ્તસે (હાથ) ઓર ખાંસી, તાં અ કદુર રોકના ઓર દોનું હાથોંકો આસતીન ઓર ચાદરસે બાહી ર નીકલના મરદકો વકત તકબીર, ઓર રૂકુ, વ સીજદેકેo ઓર જબ મોઅઝઝન (બાંગી) તકબીરમેં " હય્ય અલસ્સલાત" કહે નમાઝકે લીએ ઉઠના, ઓર જબ "કદકા મતીસ્સલાત" કહે ન માઝ શુરૂ કરના,

ચોદવીં ફસલ.

મુફસીદાત નમાઝકે બયાનમે.

નમાઝકો ફાસીદ (તોડનેવાલી) કરતા હયે બાત કરના, કસ દન યા સહવન (જાન બુજકે યા ભુલસે) યા ખુવાબમેં. ઓર ઉફ! ઓર ઉહ!! ઓર આહ!!! કરના ઓર મુસીબતસે દુઃખ કે રોના (૧) ઓર ખંખારના યા ખાંસના બેઉઝર ઓર કસદન સલામ કરના, ઓર કસદન યા સહવન જવાબ સલામકા દેના! (૨) ઓર ખાના પીના, ઓર છીંકનેવાલેકો "યરહમ કુમુલ્લાહ" કેહના; ઓર અપને ઇમામકે સીવા; ઓર કીસીકો બતલાના, ઓ ર કુરઆન મજીદ દેખકર પડના, ઓર કીસીકો "લાએલાહ-ઇલ્લ લાહો, ઓર અલ્લાહો અકબર, ઓર સુબહાનલ્લાહ" યા કીસી આયતે કુરઆનકે સાથ જવાબ દેના (૩) ઓર નમાઝમેં કુરઆ ન શરીફ અયસા ગલ્ત પડના, કે મઆની બદલ જાએં, ઓર

નમાઝમેં અપને મુકતદીકે સીવા દુસરે નમાઝી, યા ગૈર નમાઝીસે લુકમા લેના, ઔર સીજદા જાએ નેહસપર કરના, ઔર કીબલેસે સીના (છાતી) નમાઝીકા ફીરના, ઔર બેઉઝર કોઈ ફરઝ માઝમેં તરક કરના, ઔર નમાઝમેં મુકતદીકો ઈમામકે આગે ખડા હોના, ઔર અમલે કસીર (૪) નમાઝમે, કરના, મસલન એક રૂકન નમાઝમેં તીન બાર ખુજલાના, ઔર કાહકાહ, ઔર ઝહકસે (થોડે આવાઝસે) હંસના, ઔર નમાઝમેં ખુદાસે તલબ કરના, જયસે બંદુસે માંગતે હયેં, મસલન કહે "યા અલ્લાહ?" ફલાની ઔરતસે મેરા નીકાહ કરદે! યા હઝાર દીનાર દે!!!

ખુલાસા.

૧—અગર ખૌફે ઇલાહી, ઔર ખૌફે દોઝખ, યા રોઝે મહશરકે. રોના, મુફસીદે નમાઝ નહીં.

ખુલાસા.

૨—નમાઝમેં, જવાબ દેના ઝબાનસે મસલન વકત સુન્ને ખુશીકે "અલહમ્દો લીલ્લાહ" કેહના, ઔર બઅદ સુન્ને ખબર તાજજુબકે "સુબહાનલ્લાહ" ઔર બઅદ ખબર રંજકે "ઇન્નાલીલ્લાહે વ ઇન્ના ઇલૈહે રાજેઉન" કેહના, ઔર જયસે કોઇ નમાઝીકો પુકારે ઔર વો "અલ્લાહો અકબર" યા "સુબહાનલ્લાહ" યા અતહયાત વગેરા પુકારકે કહે તો પુકારનેવાલેકો માલુમ હયે કે, યે શખસ નમાઝમેં હયે; પસ ઇન સબ સુરતોંમેં યે કલામ, જવાબે કલામમેં શામીલ હોગા, ઔર મુફસીદ નમાઝ હોગા (ઇશારેસે જવાબ દેના મુફસીદ નહીં.)

ખુલાસા.

૩—ઔર સહવન (ભુલસે) અગર સલામ નમાઝકા હો, મસલન બઅદ કાઅદે ઉલાકે ભુલસે "અસ્સલામો-અલૈકુમ-વ-રહમતુલ્લાહ" કહાતો વો મુફસીદ નમાઝ નહીં, ઔર અગર કીસી ઇનસાનસે "અસ્સલામો-અલૈકુમ," ભુલસેભી કહે તો વો મુફસીદ નમાઝ હયે.

૪—અમલે કસીર (નમાઝમેં, એકહી વકત તીનબાર ખુજલાના) કીતફસીરમેં ઉલમાકા ઇખતલાફ (જુદી જુદી રાએ) હયે. સહીહ ઔર ઔર મોઅતબર યે હયે. જીસકો વો નમાઝી અમલે કસીર સમજે, યા દુસરા દેખનેવાલા જાનેકે યે શખસ નમાઝ નહીં પડતા હયે જો યે અમલ કરતા હયે.

પંદરાવીં ફસલ.

નમાઝકે મકરૂહાતકે બયાનમેં.

નમાઝમેં મકરૂહ હયે ખેલના અપને બદન ઓર કપડે કે સાથ, ઓર કંકરીઆ બેઉઝર ઇધરસે ઊધર કરની, ઓર ચાદર યા રૂમાલ સરપર યા કંધેપર દાલના ઓર ચારૂં કીનારે ઉસકે લટકાના, ઓર બાહુમ ન મીલાના, યા અંગરખા યા કબા પેહનના, ઓર હાથ અસતીનોંમે ન દાલના, ઓર બંધ ન બાંધના, ઓર ઉંગલીયાં ચટખાના, ઓર અપની કમરપર હાથ રખના ઓર દાએં બાએં ગોશએ ચશમસે દેખના, ઓર કુત્તું કીસી બૈઠક બેઠના (૧) ઓર મરદોંકો દોનું કોહનીયાં સીજદેમેં ઝમીનપર બીછા દેના. (૨) ઓર અપને હાથકે ઈશારેસે સલામ કરના ઓર પાલતી (પલાખી) મારકર બૈઠના બેઉઝર, ઓર અપને સરકે બાલોંકો જુડા લપેટકર નમાઝ પડના, ઓર અપને કપડેકી, ખાક વગૈરાસે હીફાઝત કરના ઓર કપડા યા ચાદર લપેટના, ઓર હાથોંકો બાહીર ન નીકાલના મરદોંકો, ઓર આંખે બંધ કરના, ઓર જમાઈ (બગાસે) લેના, ઓર અંગડાઇ, (આલસ તોડના) ઓર ઇમામકા અકેલા મસજીદકી મેહરાબમેં ખડા હોના, ઓર વો કપડા પેહનના જીસમેં જાનદારકી તસવીરે હોં, ઓર સરપર ઓર મુંહકે સામને તસવીર રખના ઓર તસબીહ, ઓર આયતું કા ગીનના (ઊંગલીયું વગૈરાસે) ઓર નમાઝીકા સીફ કે પીછે અકેલા ખડા હોના, ઓર નંગેસીર નમાઝ પડના, સુસતી ઓર કાહેલીસે, ઓર ફટે મૈલે કપડોંસે બેઉઝર નમાઝ પડના, ઓર સીજદા પગડીકે પેચપર કરના. ઓર આસમાનકી તરફ દેખના.

ખુલાસા.

૧ કુત્તુંકીસી બૈઠક બેઠના, યાને ઇસ તરેહ પરકે દોનું ઝાનું ખડે કરે, ઓર સુરીન (ચુતડ) સે ઝમીનપર બેઠે મકરૂહ હયે.

ખુલાસા.

૨—સીજદેકે વકત મરદોંકો દોનું કોહનીયાં ઝમીનપર બીછા દેના, ઓર હાલત સીજદેમેં પેટ ઝાનુસે મીલાના, ઓર બાગુ પેહલુસે મીલાના મકરૂહ હયે. ઓર ઓરતોંકો ઇન સબ આઝાકા મીલાના મુસતહબ હયે.

સોલવીં ફસલ.

સીજદએ સહુ વગૈરાકે બયાનમેં.

મસઅલા.

લેહાઝ (ખ્યાલ) રખના તરતીબકા (યાને પેહલી નમાઝ વકતી પડહે બાઅદઝાં કઝા પડહે) કઝા ઓર વકતકી નમાઝોમે લાઝીમ હયે (૧) મગર વકત તંગહો (યાને કઝા ઓર અદાએ નમાઝકી ગુંજાયશ ન રખતા હો) યા ભુલ જાએ યા છે નમાઝેં ફૌત (છુટ ગઇ) હોંકે યે સબ ગીરા દેતી હયેં નમાઝકે તરતીબકે વુઝુબકો (વાજબાતકો)

ખુલાસા.

૧—સાહીબે, તરતીબ યાને જીસકે ઝીમ્મે છે નમાઝોંકી કઝા લાઝીમહે અગર નમાઝ વકતી, કબલ પેહલે નમાઝ કઝાકે અદા કરે, બા વુજુદ હોતે હુવે વકત ઓર યાદકે, તો નમાઝ વકતી જાયઝ ઓર સહીહ નહો.

મસઅલા.

વાજીબ હોતા હયે સીજદએ સહુ કીસી વાજીબકે તરક હોનેસે બ સહુ (ભુલ) યા આગે પીછે કીસી રૂકન નમાઝસે, યાં તકરાર રૂકનસે, જયસે દો રૂકુકરે ચાર રકઅતવાલી નમાઝમેં, કાઅદએ ઉલા (પેહેલા) ભુલા, ઓર તીસરી રકઅતકે લીએ ઉઠા, અગર બૈઠનેકે કરીબ હયે તો બૈઠે; ઓર જો નહીં. ઉઠ ખડા હો. (ફીર ન બૈઠે વર ન નમાઝ બાતીલ હોગી) ઓર નમાઝ તમામ કરે, ઓર સીજદા સહુકા કરે. ઓર જો ભુલ, બઅદ કઅદએ અખીરકે હો ઓર ભુલસે ખડા હો જાવે! જબતક પાંચવી રકઅતકા સીજદા નહી કીયા. બૈઠ જાવે ઓર નમાઝ તમામ કરે, ઓર સીજદએ સહુ અદા કરે. ઓર જો પાંચવીં કરઅતકા સીજદા કર લીયા તો એક રકઅત ઓર (ઝીયાદા) પડહે યે સબ છે કરઅતેં નીફલ હોંગી. ઓર જો પાંચહી રકઅત પડહે તબભી ચાર રકઅત નીફલ હોગી, ઓર એક રકઅત ઝાયા (ફોકટ) ઓર સીજદએ સહુકી યે તરકીબ હયે કે આખરી કાઅદેમે તશાહદકે બાઅદ એક તરફ સલામ ફેરકે દો સીજદા કરે બાઅદ ઉસકે પસકે દુબારા "અતહય્યાત, ઓર દરૂદ, ઓર દુઆએ માસુરા" પડકે નમાઝસે ફરાગત કરે.

સતરવીં ફસલ.

નમાઝ જુમઆકે બયાનમેં.

જુમએકે દીન ગુસલ (યે સુન્નત હયે) કરે ઓર વુઝુ સાથ મી સવાકે (દાતન) કે; ઓર પાકીઝા કપડે પેહનકે મસજીદકો જાવે ઓર તહય્યા-તુલ-મસજીદ (યે મુસતહબ હયે, દો રકઅત નમાઝ અદાકરે બાઅદ ઉસકે ચાર રકઅત સુન્નત જુમએકી પડે. જબ ખતીબ ખુતબા કરના શુરૂ કરે તો નમાઝ વગેરા મૌકુફ કરકે ચુપકા ૧ ખુતબા સુનનેમેં મશગુલહો બાતેં ન કરે (અગરચેબાતેં) દીનકીભીહોં) ઓર નઝર અપની ગોદમે રખે ઓર જબ ઇમામ ખુતબા પડનેકો મીંબરપર આવે, તબ દુસરી મીંબરપર પડે ઓર દોનું ખુતબામેં બકદર એક તસબીહકે ખામોશા બૈઠે અગર કોઇ ખુતબા પડતે વકત આવે તો ખુતબાહી સુને, સુન્નત ન પડે બલકે બઅદ ફરઝકે કઝા ઉસ સુન્નતકી પડે. ઓર બઅદ દોનું ખુતબોંકે તકબીર કહી જાવે ઓર ઇમામ, મુકતદયોંકે સાથ દો રકઅતે ફરજ પુકારકે પડહે ઇસ નીય્યતસે કે "નમાઝ પડતા હું દો રકઅત ફરઝ, ઇસ જુમએકે વાસ્તે ઉતરને ઝોહરકે મેરે સરસે, મૈં ઈમામ હું જો મેરી ઈકતદા કરે." ઓર મુકતદી કહે, "મંયેને ઇકતદાકી ઇસ ઈમામકી" ભાઅદ ઉસકે ફીર ચાર રકઅત નમાઝ સુન્નત પડે ફીર દો રકઅત સુન્નત પડે ઓર જુમએકે રોઝ જબ બાંગ અઝાં દે, સબ દુનયાં કે કામ તરક (છોડના) કરકે એહ તમામ (બન્દોબસ્ત) ઓર સામાન નમાઝ જુમઆકે કરે ઓર મસજીદમેં વાસતે નમાઝકે જાવે. ઓર નમાઝ જુમઆ ફરઝ હયે કાયમ મુકામ ઝોહર. કે.

૧—ખુતબેકે વકત સલામ વ કલામ હરામ હયે ઓર નમાઝ નીફલ વ વાજીબ ઓર અદા વ કઝા પડના મનઆ હયે ઓર ખુતબેકે વકત દુઆ વ દરૂદભી ન પડહે.

અઠારવીં ફસલ.

નમાઝ ઇદૈનકે બયાનમેં.

ઇદફીતર (રમઝાન ઇદ) કે રોઝ નહાકર, અચ્છે કપડે પેહનકર. ઓર ખુશબો લગાકર સદકા ફીતરકા અદા કરકે, ઓર કુછ શીરીની (ખજુર ખાના એકીકે હીસાબસે) તનાવલ કરકે (યે સબ સુન્નત હયે) તકબીર (૧) આહીસ્તા કેહતા હુવા ઇદ ગાહકો જાવે ઓર વહાં કોઇ નફલ નમા

ઝ ન પડહે. જબ સબ લોગ જમા હો જાવે તો દો રકઅત ન માઝ (યે સુન્નત હયે) ઇમામકે સાથ ઇસ તરેહ અદા કરે ઓર નીય્યત ઝબાની યે હયે " ઇસ ઈદકી નમાઝ પડતા હું અલ્લાહ તઆલાકે લીએ સાથ છે તકબીરોંકે, પીછે ઇસ ઇમામકે " "ઓર પેહલી રકઅતમે બઅદ તકબીર તહરીમાકે હાથ બાંધકે સબ નમાઝી સના (૨) આહીસ્તાસે પડહેં ફીર તીન બાર કાનું તક દોનું હાથ ઉઠાએ (દરમીયાન દર તકબીરકે બ કદર તસબીહકે ઠેર) ઓર હરબાર "અલ્લાહો અકબર" કેહકે હાથોંકો ખુલ્લા રખેં ઓર ન બાંધે. મગર બઅદ ચોથી તકબીરકે હાથ ઝેરે નાફ બાંધે. ઓર ઇમામ " અઉઝબીલ્લાહ વ બીસમીલ્લાહ" આહીસ્તાસે પડકે કીરાત બ આવાઝ બુલંદ શુરૂ કરે, ઓર મુકતદી હસબે માઅમુલ (હમેશાકે મુવાફીક) ચુપકે સુના કરેં. ઓર દુસરી રકઅતમે બઅદ ખતમ સુરેકે તીન તકબીરેં મીસલ અવ્વલકે કુહે (યે છ તકબીરેં ઝાયદ ઈદકી નમાઝમેં વાજીબ હયે) ફીર, ચોથે બાર " અલ્લાહો અકબર " કેહકે રૂકુમેં જાવે ઓર હાથ ન ઉઠાવે (૩) ઓર બઅદ ફરાગ નમાઝકે ઈમામ દો ખુતબે પડહે, ઉનમે અહકામ ઇદકે સીખાવે ઓર નમાઝ ઈદકા વકત શુરૂ હોતા હયે જબ આફતાબ બ કદર એક નઝેકે બુલંદ હો, ઓર બાકી રેહતા હએ ઝવાલે આફતાબ તક. ઓર ઇદુઝ-ઝુહા (બકરી ઇદ) મેંભી અયસાહી કરે, લેકીન ઉસમેં નમાઝસે પેહલે કુછ ન ખાવે, બઅદ નમાઝકે ગોશત કુરબાનીસે ખાવે. (યે મુસતહબ હયે) ઓર માલદારપર કુરબાની ઓર સદકએ ફીતર વાજીબ હયે-ઓર ઉસમે તકબીર બ આવાઝ બુલંદ કેહતા હુવા જાવે. ઓર ઝીહજ (હીજરી અખીર મહીના) કી નવ્વી તારીખ સુબોહકી નમાઝકે બઅદસે તેરવીંકી અસર તક; હર નમાઝ ફરઝકે બઅદ જો બ જમાઅત અદા કીજાવે. મુકીમે શેહરપર તકબીરે તશરીક (તીન દીન તક તકબીર કેહના) કેહના વાજીબ હયે. યાને બઅદ નમાઝકે હર નમાઝી એકબાર કહે "અલ્લાહ બહોત બડા હયે, અલ્લાહ બહોત બડા હયે; કીસીકી બંદગી નહીં સીવા અલ્લાહકે ઓર અલ્લાહ બહોત બડા હયે ઓર અલ્લાહકો શબ તઅરીફ હયે" ઓર કુરબાની ઇદકી સુબોહસે બારવીં તારીખ તક તીન રોઝ જાયઝ હયે. ઓર નમાઝ ઇદૈનકીં વાજીબ હયે; ઓર શરતેં ઉસકે વુજુબ (લાઝીમ) કી, મીસલ નમાઝ જુમઆકે હયે. જો કુતબ કીફાહમેં ખુલાસાવાર બયાન કીયા ગયા હએ.

૧—ઇદકી તકબીર અરબીમેં ઇસ તરેહ હયે "અલ્લાહો અકબર અલ્લાહો અકબર, લાએલાહા—ઇલ્લલાહો, વલ્લાહો અકબર, અલ્લાહો અકબર વલીલ્લાહીલ હમ્દ."

૨—નમાઝમેં સના અરબીમેં ઇસતરેહ પડે—"સુબહાનક અલ્લાહુમ્મા વ બે હમ્દેકા, વ તબારે કસમેકા, વ તઆલા જદદેકા વ લાએલાહા ગયરેકા."

૩—નમાઝમેં ઇદકી તકબીરોંકે વકત હાથ ન બાંધે, ઓર તકબીર કહતે વકત કાનું તક દોનું હાથ ઉઠાએ.

ઉન્નીસવીં ફસલ.

નમાઝે સફરકે બયાનમેં.

જબ આદમી અપને વતનસે તીન દીન (૧) કી મુસાફતકા (ફાસલા મનઝલુંકા) ઇરાદ એ સફર કરે, ઓર ઇમારાત શેહરસે બાહીર નીકલજાએ તો ચાહીએ કે ચાર રકઅતવાલી નમાઝકો કસર કરે યાને દો રકઅત પડહે; ઓર દો રકઅતવાલી ઓર તીન રકઅતવાલી નમાઝ ફરઝકો પુરા અદા કરે, જબતક અપને વતનમેં ન પોંહચે. ઓર પંદરા (૨) રોઝકે કયામકી નીય્યત ન કરે તો, નમાઝકો કસર કીયા કરે, અગર પંદરા રોઝ કયામકી નીય્યત ન કરે યા અપને વતનપેં પોંહચે તો નમાઝકો કસર ન કરે પુરી પડહે. અગર મુસાફર મુકીમકે પીછે નમાઝ પડે તો પુરી ચાર રકઅત નમાઝ પડે. ઓર અગર મુસાફર મુકીમકી ઇમામત કરે તો કસરહી પડે, ઓર બાઅદ સલામ ફેરનેકે મુકતદ યોંસે કહેકે મેં મુસાફર હું, તુમ અપની નમાઝ પુરી કરલો, ઓર મુકતદી બઅદ ફરાગ (ખલાસ) ઇમામકે દો રકઅત બાકી બદુન કીરાતકે અદા કરે. ઓર સફરમેં અગર ફુરસત હો તો નમાઝ સુન્નત વ નીફલ પુરી પડે, વર ન તરક કરે.

(ફાયદા.)

સફરમેં ચાર રકઅતવાલી નમાઝકો દો રકઅત પડનેકા હુકમ ફરમાયા (અગર યે પુરી નમાઝ પડે તો ગુનાહગાર હોતા હએ) ઓર રોઝેકોભી સફરમે ન રખનેકી ઇજાઝત દી૦ યે કયસા ખુદાએ કરીમકા એહસાન હયે? અફસોસ!!! તુમ બા વજુદ ઇતની આસાનીકે નમાઝકો બીલકુલ છોડ દેતે હો? ઓરભી ઉસકા એહસાન દેખો! કે અગર ખડે રેહનેકી તાકત ન હોતો, બૈઠે હુવે નમાઝ પડના, ઓર અગર બૈઠનેકી તાકત ન હોતો, લેટે હુવે ઇશારેસે નમાઝ પડનેકા હુકમ ફરમાયા. ઓર દરંદે યા દુશમનકા

ખૌફ હોતો ચલતે, ચલતે, સવાર હોકર ઇશારેસે રૂકુ, સીજદેસે નમાઝ અદા કરે૦ મુસલમાનકો ચાહીએ કે કીસી વકત અપની નમાઝકો તરક ન કરે.

૧—જાડે (સરદી) કે છોટે તીન દીનોમેં બ કદર મુતવસ્સત ચાલ (ન ઝીયાદા ન કમ) પીયાદાકે જીસકદર મુસાફત, તએ (રસતા કાટના) હો વો મુસાફત શરઇ હયે, ઓર નીસ્ફ (આધા) અકસર હર રોઝકી ચાલ મોઅતબર હુએ તમામ રોઝ મનઝલેં કાટના ઝરૂર નહીં, યે ખુશકીકી રાહકા અંદાઝા હયે, ઓર દરયામેં મુતવસ્ત (મુવાફીક) હવાકા એતબાર હયે.

મસઅલા.

૨—અગર પંદરા રોઝકે કયામ (રહેના) કી નીય્યત દો શેહરૂંમે કીયા બ ઝરૂરત મહીનું કયામ રહા, મગર હરરોઝ નીય્યતે, સફર રેહતી હયે કે કલ ઝરૂર સફર કરૂંગા, તો ઇન સુરતોંમેં કસર કરકે નમાઝ પડહા કરે૦

બીસવીં ફસલ.

નમાઝ કુસુફ વગૈરાકે બયાનમેં.

સુન્નત હુએ કે સુરજ ગેહનકે વકત દો રકઅત નમાઝ જમાઅતકે સાથ બ કીરાત આહીસ્તા પડહે. ઓર ચાંદ ગેહન ઓર આંધી. ઓર ખૌફમાં દોરકઅત બેજમાત અલાહેદા, અલાહેદા પડે ઓર નમાઝકે પીછે દુઆ કરે હાદસેકે (મુસીબત) દુર હોનેતક૦ ઓર ઇસતસકા (એક બીમારી હયે જીસમેં પીયાસ બહોત લગતી હયે) કે લીએ એક જંગલમેં કે વહાં કોઇ ઝીમ્મી (અહલેકીતાબ પનાહગુઝીન) નહો, બે જમાઅત વ બે ખુતબા નમાઝ પડહે, ઓર અસતગફાર કરે, ઓર દુઆ માંગે.

એકીસવીં ફસલ.

તરાવીહકે બયાનમેં.

માલુમ કીજીએ કે રમઝાનકે મહીનેમેં હર શબ બઅદ નમાઝ ઇશાકે આગે વીતરકે બીસ રકઅતેં દસ સલામસે અદા કરના સુન્નતે મોઅકકદા હયે મરદું ઓર ઓરતોં કે લીએ. ઓર જમાઅતસે મસજીદમેં અદા કરના સુન્નતે કીફાયા હયે ઓર એક ખતમ કુરઆન શરીફ તમામ તરાવીહ રમઝાનમે પડના યા સુનના સુનત હુએ. (એક ખતમસે કમ ન કરે અગરચે મુકતદી સુસતી કરેં) ઓર દો ખતમ મુસતહબ ઓર તીન અફઝલ હયે ઓર તીન શબસે

કમમેં ખતમકુરઆન મજીદકા મકરૂક હયે રમઝાન શરીફકા ચાંદ દેખકર છોડદેવે. ઓર અગરચે દરમીયાનમેં એક ખતમ પુરા કરચુકા હો તોભી તરાવીહકી બીસ રકઅત અદા કીયા કરે સુર એ "અલમતરાકેફાસે" દસ સુરે દસ રકઅતોંમેં પડહે, ઓર બાકી દસમેં ફીર વહી સુરે મુકર્રર પડહે યા હર રકઅતમેં જો ચાહે પડહે મગર ઇમામ, કારીએ કુરાન ઓર સુનને વાલા મુકતદી, નમાઝ તરાવીહમેં કુરઆનમજીદ દેખકે હરગીઝ ન પડહે ન સુને. ઓર મુકતદીકા ચુપકે બૈઠે રેહના, ઓર વકતે રૂકુ ઈમામકે નમાઝમેં મીલના, બુરા હયે અદાએ સુન્નતમેં નુકશાન હોતા હએ. સુન્નત યેકે પુરા ખતમ એક કુરઆનકા નમાઝમેં પડહે યા સુને. ઓર ચાર રકઅતોંકે પીછે બ કદર ચાર રકઅતોં કે, બૈઠના ઓર દરૂદ યા તસબીહ પડની મુસબત હયે યે એક તરવીહા (બ કદર ચાર રકઅતકે બેઠના) વા ચાહીએ કે ઇનબીસ રકઅતોંકો પાંચ તરવીહુંમે સી તરેહ અદા કરે. હર તરવીહા ચાર રકઅતકા દો સલામસે અદા કરે. નીય્યત યે હએ કે "નમાઝ પડતાહું દો રકઅતસુન્નત તરાવીહકી ખુદાકે લીએ" બઅદ અદાએ બીસ રકઅત તરાવીહકે તરવીહા કરે યાને બ કદર ચાર રકઅત બએઠે. બઅદ ઉસકે તીન રકઅત વીતરકી જમાઅતસે પડહે. ઓર સીવાએ રમઝાનકે કભી ભીતર જમાઅતસે જાયઝ નહીં. ઓર હરએક નમાઝ નીફલ સીવા તરાવીહકે જમાઅતસે પડના મરૂકહ હએ.

મસઅલા.

અગર ફરઝ નામઝ ઇશા અકેલે પડહે યા દુસરે ઈમામકે સાથ પડે તો નમાઝ તરાવીહ ઓર વીતર જમાઅતસે ઉસ ઇમામકે (જો તરાવીહ પડહાતા હો) સાથ પડની જાયઝ હએ.

મસઅલા.

જો નમાઝ ફરઝ ઈશા યા તરાવીહ જમાઅતસે ન પડે, તબભી નમાઝ વીતર જમાઅતસે પડની જાયઝ હયે. ઓર જહાંતક બન સકે વહાં તક, જમાઅત ફરઝ ઇશાકી તરક ન કરે. ઓર બઅદ તરવીહા (ચાર રકઅતકે બઅદ) કે, ચાહે યે તસબીહ તીન બાર પડે "યાને પાકી યાદ કરતાહું મેં, અલ્લાહ સાહેબે મુલક ઓર સાહેબ બાદસાહતકો; પાકીસે, યાદ કરતાહું મેં યે અલ્લાહ સાહેબે ગલબા ઓર સાહીબે અઝમત, ઓર સાહેબે હયબત ઓ

ર સાહેબે કુદરત ઓર બડાઇ વાલે શાહીબ બરતરી ઓર સાહે બે કેહરકે; પાકીસે યાદ કરતાહું મંએ, બાદશાહકો અયસા કે ઝીંદા હએ હંમેશા ન સોતા હએ ઓર ન મરતા હએ કભી, બડા પાક ઓર બહોત પાકીઝા મઅબુદ હમારા, ઓર મઅબુદ ફીરસતોંકા, ઓર રૂહકા (નામ હએ એક ફીરશતેકા)" બઅદ ઉસકે દોનું હાથ સીનેકે બરાબર ઉઠાકે યે મુનાજાત પડહે. "અ-યે ખુદા તહકીક હમ માંગતે હંએ તુજસે જન્નત, ઓર પનાહ પકડતે હયે તેરી આગસે, અયે પયેદા કરનેવાલે જન્નત ઓર દો-ઝખકે, વાસતે રહમત તેરી કે. અયે ગાલીબ અયે બડે બખશને વાલે, અયે કરમ કરનેવાલે ઓર છુપાનેવાલે અયેબોંકે, અયે રહમ કરનેવાલે, અયે કેહર કરનેવાલે અયે પયદા કરનેવાલે હર ચીઝકે, અયે નીકોઈ કરનેવાલે, અયે ખુદા બચા હમકો આગસે, અયે બચાનેવાલે, અયે બચાનેવાલે, અયે બચાનેવાલે, સાથ રહમત અપની કે, અયે બડે રહમ કરનેવાલે, સબ રહમ કરનેવાલોંસે" ઈસી તરેહ ચાર ચાર રકઅતદે બઅદ મે તસબીહ ઓર યે મુનાજાત પડહે, ઓર ચાહે ઓર કોઈ તસબીહ ઓર દુઆ પડહે, વ યા ચુપકા બયેઠા રહે; મગર જુઠ વ દુન્યાકા કલામ ન કરના ચાહીએ.

મઅસલા.

મરદોંકો નમાઝ તરાવીહ મસજીદમેં જમાઅતસે અદા કરના અફ્ઝલ હએ ઘરમેં પડનેસે.

મઅસલા.

હાફીઝે કુરઆન સહી પડનેવાલેકો આગે કરે, ખુશ આવાઝકો, ગલત પડનેવાલેપર.

મસઅલા.

ઇમામકો ચાહીએ કે રીઆયત (તરફદારી લેહાઝ) હાલ મુ-કતદયું કીનીગાહમેં રખખેં, ઇસ કદર કીરાત તુલ (લંબી] ન કરે કે મુકતદી તંગ વ પીરેશાન હો જાએં, ઓર દોનું રકઅતમેં બરાબર પડહે, યા અવ્વલ રકઅતમે દો ચાર આયતેં ઝીયાદા પડે, ઓ ઝીયાદા ઉસસે ન પડહાવે ઓર દુસરી રકઅતમેં અવ્વલ રકઅતસે ઝીયાદા પડના મકરૂહ હએ.

મસઅલા.

કુરઆન શરીફ તરતીલ [આહીસ્તા ન ધીમે ન આવાઝસે]

ઠેરાઠેરા કરબ રીઆયત (નીગાહ કરના) અદાએ હુરૂફકે મખા-રજ (જગે ખારીજ હોનેકી) સે ઓર ખયાલ એરાબ (ઝેર, ઝબર) વ અવકાફ (વકફ) કે પડના ચાહીએ.

મસઅલા.

દો યા ચંદ ઇમામ નમાઝ તરાવીહ પડહાવેં તો જાયઝ હુએ મગર એક તરવીહા યાને ચાર રકઅતસે કમ કોઇ ન પડહાવે.

મસઅલા.

અગર કોઇ આયત યા રૂકુ કુરઆનસે ભુલ જાયે જબ યાદ આવે ઉસકે નમાઝ તરાવીહમેં પડલે, ફરઝ ઇશા ઓર નમાઝ વીતરમેં ઉસકો ન પડહે; ઇસ વાસતે કે પુરા એક ખતમ કુરઆનકા કરના નમાઝ તરાવીહમે સુન્નત હુએ.

મસઅલા.

નમાઝ તરાવીહમેં તમામ ખતમ કુરઆનમેં એક જગે "બીસમીલ્લાહીર રહમા નીર રહીમ" પુકારકે ઇમામકો પડના ચાહીએ, સીવાય ઊસ આયત બીસ-મીલ્લાહકે જો સુરે ન મલમેં આઇ હુયે, વરન ખતમ નાકસ (નહીં હોગા) હોગા. ઇસ વાસતે કે ઇમામ આઝમ અલેહે રહમાકે મઝહબમે બીસમીલ્લાહ એક આયત હુએ કુરઆનકી, ઓર જુઝ કીસી સુરતકા નહીં હુએ. ઓર આદત આફીઝોંકી હુએ. કે વકતે ખતમ. સુરે ઇખલાસપર બીસમીલ્લાહ પડતે હુએં ઓર નમાઝમેં વકતે ખતમે કુરઆન બઅદ સુરે વદ દુહાસે તકબીર યાને "લાએલાહા ઇલ્લલાહો, વલ્લાહો અકબર" આખર કીસી સુરત તક ન કહે (૧] ઓર આયાત મત-કુરરકા જાબજાકા વકત ખતમકે પડના મકરૂહ હુએ. ચાહીએ કે વકત ખતમ એક રકઅતમેં બઅદ "અલહમ્દ" કે મઉઝતેં કુલ અઉઝ બે રબ્બીલ ફલક, ઓર કુલ અઉઝ બે રબ્બીન્નાસ" ઓર દુસરી રકઅતમેં બઅદ અલહમ્દકે શુરૂ સુરે બકર અલીફ. લાંમ મીમ" સે મુફલેહુન તક પડકે રૂકુ કરે. ઓર કુછ ઉસપર ઇઝાફા (ઝીયાદા) હરગીઝ ન કરે. ઓર જબ બીસ રકઅતેં તમામ હોં તબ વીતરકો જમાઅતકે સાથ અદા કરે; ઓર ઇમામ તીન રકઅત વીતરકો બ આવાઝે બુલંદ પડહે, ઓર મુકતદી ચુપ રહે ઓર રૂકુ ઓર સોજદેમેં ઇમામકી તાબેદારી કરે જમાઅતકી તરેહપર. ઓર ઇમામ વીતરમેં પેહલી રકઅતમેં "અલહમ્દ" કે બઅદ "સબ્બેહ ઇસ્મા" (૨) યા "ઇન્ના અનઝલના" પડે, ઓર

દુસરીમે "કુલ્‍યા અય્યો હલ કાફેરૂન" પડહે બઆદ ઉસકે બયેઠે, ઓર "અતહય્યાત" પડકે ઉઠે, ઓર સુરે ફાતેહા (અલહમ્મદ) કે બઆદ "કુલ હો વલ્લા હો અહદ" બ આવાઝ બુલંદ પડે, બઆદ ઉસકે દોનું હાથ કાનકી લુ તક પોહંચાકે "અલ્લાહો અ કબર" બુલંદ કેહકે હાથ બાંધલે, ઓર દુઆએ કુનુત આહીસ્તા પડહે બઆદ ઉસકે રૂકુ સીજદા કરકે નમાઝ તમામ કરે. ઓર દુઆએ કુનુત હાથ બાંધે હુવે પડહે. (દુઆએ કુનુતકી માઅની નવ્વીં ફસલમેં નમાઝકે બયાન હો ચુકી હએ.)

ખુલાસા.

૧—ઓર ખારજ નમાઝકે વકત, ખતમ કુરઆન ઇસ તકબી રકા આખર હો, સુરામેં કેહના. મસનુન હયે આખર સુરે "વદ દુહાસે" આખર સુરે "વન—નાસ" તક કેહના ચાહીએ.

ખુલાસા

૨—યે સુરતેં નમાઝ વીતરમેં પડના સુન્નત હએ. ઓર ઇસ કે સીવ ઓર સુરતેં પડે તોભી નમાઝ જાયઝ હએ.

બાવીસવીં ફસલ.

નમાઝ જનાઝેકે બયાનમેં.

માલુમ કીજીએ કે જબ કીસીકો અલામત મૌતકી ઝાહીર વ નુંમાયાં હોતો, ચાહીએ કે અગલે સબ ગુનાહોંસે તોબા કરે "અ સતગફાર વ કલમએ શહાદત" પડતા રહે, ઓર ઉસકે (બીમા રકે) પાસવાલે ખુશબો રોસન કરેં ઓર મુંહ ઉસકા કીબલેકી તરફ કરદેં. ઓર કલમએ "તોહીદ" ઓર કલમએ શહાદત 'બ તકરાર, ઓર સુરે "યાસીન" ઉસકે સામને બુલંદ આવાઝસે પ ડહેં, પર ઉસકો હુકમ પડનેકા ન કરેં. કયું કે ઉસ વકત બીમા રકોં તકલીફ વ બે કરારી હોતી હયે શાયદ ઇનકાર કરે ! યા કો ઇ કલમા ગેર મુનાસીબ કહે !! જબ મરજાવે ઠુડી બાંધદેં, તાંકે મુંહ ખુલ્લા ન રેહજાવે; ઓર આંખેં બંદ કરદેં. ઓર પેટ કુલ નેકા ગુમાન હોતો ગેહું યા ઓર કુછ બોજ રખદેં; ફીર એક ત ખતે (૧) પાકપર કીબલારૂ લીટાકે તમામ કપડે આહીસ્તાસે ઉ તારકે એક તેહ બંધસે ઉસકા સતર (પરદા) ઓરત કરેં, ઓર ખુશબો ઉસકે પાસ સીલગાએં, ઓર પાનીમેં બેરીકે પત્તે ડાલ કે બહોત જલદી ગરમ કરકે નીમગરમ પાનીસે નેહલાએં. (૨) ઇસ તરેહ કે પેહલે વુઝુ કરવાવે બ તોર મસનુન; મગર નાક ઓ

ર મુંહ, ઓર કાનુંકે અંદર પાની ન દાલે ફીર દાડહીકે બાલું ઓર સરકો ખુતમી કે ફુલોંસે ધોવેં, ફીર પેહલે બાએં તરફ મુરદેકો તખતે પર લીટાકે દાહની તરફ કો ધોએં, ઓર તીનબાર પાની તમામ ઉસકે જીસમપર ભાએં, બઅદ ઉસકે સીધી તરફ લીટાકે બાએં તરફકો ધોએં ઓર તીનબાર પાની ભાએં (દાલે) ફીર મુરદેકી પીઠકો ટેકા લગાકર થોડા ઉઠાએં, ઓર નરમીસે ઉસકા, પેટ મલેં ઓર જો કુછ પેટસે નીકલે ઉસે પાક કરેં, ઓર અઆદએ (સખતીસે) ગુસલ ન કરેં. અવ્વલ નીમગરમ પાની ફીર વોહ પાની જીસમેં બેરીકી પત્તી જોશ હુઇ હો, બઅદ ઇસકે પાનીમેં કદરે કાપુર મીલાકે તમામ જીસમ મય્યતપર તીન બાર દાલે ઓર યે દુઆ પડહે. "અએ અલ્લાહ, પાકકર ઇસિ મય્યતકો નીજાસ તોસે, ઓર પલીદોંસે, ઓર તમામી ગુનાહોંસે" (યે દુઆ પડના કુછ ઝરૂર સુન્નત નહીં હૈ) ઓર નેહલાને તક ખુશબો સીલગાતા રહે, ફી પારચએ (કપડેકા ટુકડા) પાકસે કસે બંદન મય્યતકા ખુશ્ક કરે. ઓર કફન (૩) પેહનાવે (બગૈર આસતીન ઓર કલી કે) પેહેલે કુરતા, કે લાંબા દોનું તરફસે મુંઢું મય્યતસે નીસ્ફ પી દલીતક હો, ઓર ચૌડા ઇતનાકે દોનુ બાઝુ છુપજાએં; ગીરેબાન મરદકે કુરતેકા મુંઢુંપર ઓર ઔરતકા સીનેપર ફાડે, ઓર આધા નીચે મય્યતકે બીછાવે; ઓર ગીરેબાનસે ઉસકા સર નીકાલકે આધા ઉસકે ઉડહાવે ફીર ચાદરે ઇઝાર (૪) પેહલે બાએં તરફસે, ફીર દાહની તરફસે મય્યતપર લપેટે ફીર ઇસીતરેહ ઉસપર ચાદરે લીફાફા લપેટે; યે દોનું ચાદરેં, બરાબર લંબાઇમેં કદેમય્યતસે કુછ ઝીયાદા રખે ઓર ચોડી ઇસ કદરકે ઉપરકા પલ્લો ઝેરકા ઉધર આજાવે, ઓર મય્યત બખુબી લપટ જાંવે, ઓર દોનુંસીરે (છેડે) ઉસકે ધજીસે બાંધે, ઓર બીચમેં ભી બાંધદે તા હુવાસે કફન ખુલ ન જાએ. ઓરતોંકી ચાદર સીના. બંધ દરમીયાન કુરતે ઓર ચાદર ઇઝારકે રખે, વોહ ચૌડા બરાબર દોનું ચાદર ઉપર કે લાંબા મુંઢુંસે ઝાનુંતક ઓર ઓડની દોહાથ લાંબી, એક બાલીસત ચઓડી, સરકે બાલ દો હીસ્સે કરકે સીનેપર રખે કફનીકે ઉપર, ઓર ઓડની સરપર ઉડહાવે, ઓર દોનું તરફ બાલુંકે ઉસકે દોનું સીરે ઓડનીસે છુપાએ ઓર મય્યતકે સર ઓર દાડહીપર ખુશબો લગાએ, આર સાતું આઝાએ સીજદેપર, યાને પેશાની ઓર દોનું હાથ ઓર દોનું ગુઠને ઓર દોનું પાઉં પર કફુર મીલે ઓર મય્યતકો તખ્ત

યા ચાર પાઇ પર રખકે ઓર સર ઉસકા આગે કરકે ચાર આદ મી ઉઠાએ ઓર જલ્દ બે હરકત ઓર તુફાનકે લે જાએં, ઓર ઉસકે લેજાને ઓર ઉઠાનેમે સુસતી ન કરેં કીયું કે ઇસ અમરમેં પૈગંમ્બરે ખુદા સને બહોત જલદી ફરમાઇ હયે ઓર ઇસ કામસે બડેબડે (૫) ગુનાહ બખશે જાતે હયે. ઓર સાથવાલે પીછે મય્યતકે દુન્યાકી બાતેં ન કરેં, ઓર કુછ બુલંદ આવાઝસે ના પડહેં, મગર આહીસ્તા કલમા વ દરૂદમેં મશગુલ રહેં, ઓર અપની મોતકો યાદ કરેં. ઓર જબતક જનાઝા ઝમીનપર ન ર ખા જાએ ન બૈઠેં; ઓર હત્તલ મકદુર ઉસકી તજહીઝ વ તકફી ન વ દફનમેં જલદી કરેં. ઓર અપને કારોબાર દીનવી, મસલન ખાના ઓર તીજારત કરના વગૈરા હુસુલ ફરાગતે દફનતક મૌકુફ કરેં ઓર કલમાત જઝઆ, વ ફઝઆ (રોના, પીલાના) ઝબાન પર ન લાએં, આવાઝ બુલંદસે ન રોએં, ઓર નમાઝ જનાઝેકી (૬) ઇસ તરેહ હયે કે પેહેલે નીય્યત કરે કે "અદા કરતા હું મેં ચાર તકબીરેં નમાઝ જનાઝેકી તારીફ વાસ્તે અલ્લાહકે, ઓર દ રૂદઉપર પૈગંમબરે ખુદા સ કે, ઓર દુઆ વાસ્તે ઇસ મય્યતકે, પીછે ઇસ ઈમામકે, મુંહ મેરા તરફ કાબએ શરીફકે, અલ્લાહો અકબર" કેહ કે દોનું હાથ કાનું તક ઉઠાવે ઓર ઝેરે નાફ બાંધે, ઓર પડહે (૭) "સાથ પાકીકે યાદ કરતાહું મેં તુજકો અએ અલ્લાહ, ઓર સાથ તારીફ તેરીકે. ઓર બહોત બરકતવાલાહયે નામ તેરા, ઓ ર બહોત બુલંદહયે મરતબા તેરા, ઓર નહીં કોઇ લાયક બંદગી કે સીવા તેરે" ફીર "અલ્લાહો, અકબર" કહે ઓર હાથ ન ઉઠા એ ઓર યે દરૂદ પડહે "ઇલાહી રહમતેખાસ ભેજ ઉપર મોહમ્મ દ કે, ઓર આલે મોહમ્મદ સકે જયસીકે બરકત ભેજી તુને ઉપર ઇબરાહીમકે ઓર આલે ઈબરાહીમકે બેશક તુહી હયે સરાહાયા બુઝુરગીવાલા" ફીર તીસરી બાર બગૈર હાથ ઉઠાએ "અલ્લાહો અકબર" કહે અગર જનાઝા બાલીગકા હયે તો યે દુઆ પડહે "અએસાહીબ હમારે બખશદે હમારે ઝીંદાંકો ઓર મુરદાંકો ઓ ર ઉનકો જો હાઝીર હયે, ઓર ગાયબહયે ઓર છોટુકો, ઓર બડંકો ઓર હમારે મુરદાંકો, ઓર ઓરતોંકા, અય અલ્લાહ, જી- સકો ઝીંદા રખેતું હમસે પસ કાયમ રખ ઉસકો ઇસલામ પર, યાને અપના ફરમાબરદાર રખ, ઓર જીસકો મારે તું હમસે; પ સ માર તુ ઉસે ઈમાનપર. યાને ઉસકા ખતમ ઇમાનપર હો." ઓર જો જનાઝા લડકે કાહા હોતો યે દુઆ પડહે "અએ અ-

લ્લાહુ કર ઉસે હમારે વાસ્તે મીર મનઝલ (મીર મનઝલ ઉસે કેહતે હેં જો, પેહેલી મનઝલપર જાકર સબ સામાન દુરૂસ્ત કરે) ઓર કર ઉસે વાસ્તે હમારે અજર, ઓર ઝખીરા, ઓર કર ઉસે વાસ્તે હમારે સીફારશ કરનેવાલા ઓર સીફારશ કુબુલ કીયા ગયા.” ઓર જો લડકી હો તોભી યહી દુઆ પડહે. (ઉપરકે મુવાફીક) મગર લડકા હોતો અરબીમેં હુ પડે ઓર લડકી હોતો હા પડે. ફીર ચોથે બાર બગેર હાથ ઉઠાએ ઓર “અલ્લાહો અકબર” કેહકે દોનું તરફ સલામ ફેરકે નમાઝ ખલાસ કરે. ઓર જો બચ્ચા પેદા હોકર રોવે યા હરકત કરે જીસસે હયાત ઉસકી માલમ હો; ઉસપર નમાઝ પડહેં, ઓર ગુસ્લો, કફન બતોર મસનુન દીનકે (હુકમકે મુજબ) કરેં. ઓર જો મરા હુવા (બચ્ચા પેદા હોતો નેહલાકે એક કપડેમેં લપેટકર દફન કરદેં, નમાઝ ન પડહે. ઓર “હીદાયા” (ફીકાહકી કીતાબ) મેં લીખ્ખા હે કે ઇમામ મય્યતકે સીને (૮) કે બરાબર ખડાહો, ખુવાહ મય્યત ઓરતહો, ખુવાહ મરદહો; ઇસ વાસ્તે કે સીના દીલકી જગા હે. ઓર દીલમેં ઇમાનકા નુર હે. તો સીનેકે બરાબર ખડા હોના શફાઅતકી તરફ ઇશારા હયે ઉસકેઇમાનકે સબબ.

ફીર મય્યતકો ઉઠાકે લેજાએં ઓર દફન કરનેમેં મશગુલહો, મય્યતકો કીબલેકી તરફસે કબરમેં ઉતારેં તાંકે ઉતારને વાલુંકા મુંહભી કીબલેકી તરફ હો ઓર મય્યતકો ઉતારતે વકત કહેં “બીસમીલ્લાહે-વ-અલા-મીલ્લતે રસુલીલ્લાહે” ઓર મય્યતકા મુંહ કીબલેકી તરફ કરેં (૯) જબ દફન કર ચુંકે. કબરપર પાની દાલેં તાં મટી જમજાએ, ઓર અલ્લાહતઆલાસે મગફીરત ઉસકી માંગેં. ઓર સીરહાનેપર મય્યતકે “અલીફ-લામ-મીમસે મુફલેહુન” તક પડહે. ઓર પાઇન (પાઉંકી તરફ) ઉસકે આયત “આમનર-રસુલ” આખર સુરા તક આહીસ્તા પડહે. બઅદ ઉસ્કે મય્યતકે કરાબતવાલુંકો સબરકી નસીહત કરેં, ઓર તીન દીનસે ઝીયાદા સોગ કરના યાને તરકે ઝીનત કરના જાયઝ નહી (તીનદીન જાયઝ હયે ચાહે કરે ચાહે ન કરે) મગર તીન દીનસે ઝીયાદા સોગમેં રેહેના હરામ હયે. ઓર ઓરત ખાવીંદકે વાસતે ચાર મહીને દસ દીન સોગ કરે (ઇસકદર ઉસપર વાજીબ હયે ઝીયાદા ઉસસે મનઆ હયે) ઓર કબરસ્તાનમેં ઝીયારત કે વાસ્તેજાના મુસતહબ હયે, મરદુંકો, (ઓરતુંકો મનઆહયે) પર કબરૂંપર ચીરાઝ રોશન કરના ઓર તવાફ કરના વ સીજદા વગે-

રા કરના નીહાયત બુરા હૈ અયસી બાતુંસે આપભી પરહેજ કરે ઓર દુસરોંકોભી મનઆ કરે.

કબરસ્તાનમેં જબ જાવે તો અપની મોતકો યાદ કરે, ઓર ખુદાસે અપને ઓર મુરદોંકો વાસ્તે રહમત ઓર બખશીશકી દુઆ માંગે. ઓર "અલહમ્દ ઓર કુલહોવલ્લાહ ઓર આયતલ કુરસી ઓર અલહાકોમુત—તકાસરો" ઓર કુછ કલમા ઓર દરૂદ શરીફ પડકર સવાબ ઉસકા મુરદોંકો બખશે. ઓર આયતલ કુરસી યે હયે (માઅની) "અલ્લાહ ઉસકે સીવા કીસીકો બંદગી નહીં, ઝીંદા હયે, સબકા થામનેવાલા નહીં પકડતી હયે ઉસકો ઊંઘ ઓર ન નીંદ. ઉસીકા હયે જો કુછ કે આસમાન ઓર ઝમીનમેં; કોન અયસા હયે કે સીફારશ કરે ઉસકે પાસ, મગર ઉસકે ઇઝનસે; જાનતા હયે જો ખલકકે રૂબરૂ હયે ઓર પીઠ પીછે, ઓર નહીં ઘેર સકતી ઊસકે ઇલમમેંસે કુછ; મગર વો જો ચાહે. સમાઇ હયે ઉસકી કુરસી આસમાન ઓર ઝમીનકો. ઓર થકતા નહીં. ઉનકી નીગેહબાનીસે, ઓર વહીં ઉપર હયે સબસે બડા." (ઓર જો દો આયતે ઉસકે બઅદ કી "ખાલેદુન" તક પડહે તો બેહતર હયે) ઓર જબ કબરસતાનમેં જાએ (૧૦) તો યે દુઆ પડહેં "સલામહો તુમપર અએ કબરવાલો મુસલમાનું ઓર મોમીનુ સે, તુમ હમસે આગે પોહોંચેહો, ઓર હમ તુમસે પીછે આનેવાલે હયેં; ઓર હમ અગર ચાહે ખુદા, તુમસે મીલનેવાલે હયેં. રહમ કરે અલ્લાહ અગલું હમારેપર ઓર પીછલે હમારૂંપર. માંગતે હયેં હમ અલ્લાહસે અપને વાસ્તે ઓર તુમ્હારે વાસ્તે આફીયત, બખશે અલ્લાહ તુમકો ઓર હમકો ઓર રહમકરે અલ્લાહ હમપર ઓર તુમપર" ઓર જો ઇબાદત ખુદાકે વાસ્તે કરે. જયસા નમાઝ વ રોઝએ નીફલ, યા હજજે નીફલ. યા ફકીરોંકો ખાના ખીલાના. યા પાની પીલાના. ફીર ઇસ ઇબાદતકા સવાબ, મય્યતકી રૂહકો બખસે તો ઉસકો પોહંચતા હૈ.

ખુલાસા.

૧—મય્યતકો તખતેપર કીબલેરૂ લીટાતે વકત ખુશબો મીસલ અગર વ લોબાન વગેરા સાલગાકે તખતે કે ગીરદ (આજુબાજુ) તીન બાર યા પાંચ બાર બઅદદ તાક (એકીકે) ફીરાએં ઓર ઇસી તરેહ કફનકો ઉસકી ખુશબોસે બસાએ.

ખુલાસા.

૨—મુરદેકો ગુસલ દેના, ઓર કફન દેના, ઓર નમાઝે જ

નાઝા પડના ઓર દફન કરના ઝીંદુપર વાજીબેકીફાયા હયે, યાને અગર બઅઝ મુસલમાન યે સબ કામ મીલકર કરદેં તો સબકે સરસે ઉતરજાએ (મુરદેકા હક) ઓર જો કોઇ ન કરે તો સબ ગુનેહગાર હોં; જીસ જીસકો ઇસ બાતકી ખબર હો ઓર તાકત રખતા હો ઉસકે ઉપર વાજીબ હયે.

ખુલાસા.

૩—કફન ઉસ કપડેકા દેના હલાલ હયે, જો કપડા. પેહનના મરદ ઓર ઓરતકો ઝીંદગીમેં હલાલ હયે. ઓર બેહતર હયે સુફીદ કપડેકા કફન દેના નયાહો યા ધોયા હુવા હો. ઓર ઇફરાત ઓર તફરીત (બહોત ઝીયાદા) કફનમેં મકરૂહ હયે, યાને ન બહોત ઉમદા ઝીઆદા કીમતકા, ન બહોત ખરાબ સસતી કીમતકા; બલકે અયસા કપડા ચાહીએ કે જીસકો વો (મય્યત) હાલત ઝીંદગીમેં વકત મુલાકાત દોસતોંકે ઓર નમાઝ જુમઆકે પેહનતા થા ઉસ કપડેકા કફન દેના ચાહીએ.

ખુલાસા.

૪-મરદોંકે લીએ કફન સુન્નત તીન કપડે હુંયે, ઇઝાર લીફાફા કમીસ. ઓરતોંકે લીએ પાંચ કપડે હયે. ઇઝાર-લીફાફા-કમીસ સીનાબંધ-ઓઢની ઓર ઝીયાદા ઇસસે કોઇ કપડા બઢહાના મરદ યા ઓરતકે વાસતે મકરૂહ ઓર ઇસરાફ ઓર બીદઅત હયે. ઓર બ વકત તંગી કે (ગરીબી) જીસકદર મોયસ્સર આવે અગરચે, એક ચાદર હો. કફન ઝરૂર હયે ઓર મરાહક યાને મય્યત નઝદીક બુલુગકે હોતો હુકમ બાલીગકા રખતા હયે કફનમેં. ઓર ગૈર બાલીગ (છોટા) લડકોંકા મીસલ બાલીગોં કે કફન દેના બેહતર હયે.

ખુલાસા.

૫-“ હદીસ સહીમેં ” મરવી હયે કે જો શખસ મય્યતકે કારોબારકા ઝીમેદાર હોગા નમાઝ જનાઝે તક, ઉસકો સવાબ એક કીરાતકે બરાબર હોતા હયે. ઓર દફનતક શરીકે રહે ઉસકે સવાબ દો કીરાતકે બરાબરહયે. ફરમાયાઆં-હઝરત સ ને કે કીરાત એક પહાડકે બરાબર હયે.

ખુલાસા.

૬—નમાઝ જનાઝેકી ફરઝ કીફાયા હયે ઓર ઉસકે દો રૂકન હયે કયામ ઓર ચાર તકબીરેં. અગર એક તકબીરભી તરક હોતો

નમાઝ જનાઝા જાયઝ નહો. ઓર શરાયત ઉસકે, પાકી બદન નમાઝીકી નીજાસત હકીકી ઓર હુકમીસે, ઓર તહારત પારચએ મુસલ્લા, તહારત (પાક) મકાને નમાઝ યાને જહાં કદમ રખકે ખડા હો, ઓર સતરે ઓરત (ઘુઠનેકે નીચે તકકા કપડા) ઓર તવજ્જહે કીબલા ઓર રૂકુ, ઓર સુજુંદ વ કીરાત વ કઉદ, વ તશહુદ; ઇસ નમાઝસેં નહીં. ઓર જહર (પુકારકે પડના) ઇસમેં નહીં, ચુપકે પડે.

મસઅલા.

અગર મય્યતકો બગૈર નમાઝ જનાઝે કે દફન કીયા હો તો ઉસકી કબરપર નમાઝે જનાઝા અદા કરેં જબતક કે ગુમાન ઉસકે સડનેકા કબરમેં નહો. ઓર બઅદ ઉસકે નમાઝ ન પડહેં અગર સડ જાનેકા યકીન હોજા હે.

ખુલાસા.

૭—મુસતહબ હયે નમાઝ જનાઝેકે વાસતે મુકતદી તનીસફેં કરલે અગરચે છ સાત મુકતદાહોં. ઇસવાસતે કે હદીસ શરીફમેં મરવી હયે કે "જીસ મય્યતકે લીએ તીનસીફ મુસલમાનોંકી મગ-ફીરત ચાહેં વો બખશા જાતા હયે."

મસઅલા.

જીસ મસજીદમેં જમાઅત હોતીહો ઉસકે અંદર જનાઝા ર-ખકે નમાઝે જનાઝા પડના મકરૂહ હયે. ઓર અગર જનાઝા મ સજીદસે બાહીર હુવા ઓર નમાઝી મસજીદમેં હયે તો બઅઝ ઉલમાકે નઝદીક મકરૂહ નહીં ઓર બઅઝ ઉલમાકે નઝદીક અ-બભી મકરૂહ હયે. (શરહેવીકાયા)

ખુલાસા.

૮-બેહતર ઇમામત જનાઝેકે વાસતે બાદશાહ ફીર કાઝી ફીર ઈમામે મોહલ્લા ફીર વલી (વારીસ) મય્યતકા ઓર મુરદેકે વલીસે ઇજાઝત લેકર દુસરેકા ઈમામત કરના જાયઝ હયે, ઓર જો વલી કે સીવા દુસરોંને નમાઝ પડલીતો વલીકો ઇખતીયાર હયે ચાહે નમાઝકો ધોહરાવે (ફીર પડાવે) ઓર ચાહે ન ધોહરાવે.

ખુલાસા.

૯-મય્યતકે દફનકે વકત અગર કફન ખુલનેકા ખોફ હયે તો ચાદરે લીફાફા જો બાંધાથા ઉસકી ગાંઠ ખોલદે. ઓર કચ્ચીઇટ, યા બાંસસે કબરકો પાટે; (બંધ કરે) ઓર સબ આદમી તીનલ

૫ (મુઠી) મટી ઉસકી કબરમેં દાલેં ઓર યે આયતે કરીમા પડ હુયે "મીનહા-ખલકના કુમ વફીહા નુઇદોકુમ -વ મીનહા-નુખરે જો કુમ, તારતન ઉખરા" ઓર ઓરતકે દફનકે વકત કબરપર પ રદા કરલેં. તાં કોઇ અજનબી (ગેરશખ્સ) ઉસકે જનાઝેકો ન દેખે, ઓર માહરમ (ઉસકે નઝદીકવાલે) ઉસકે, ઉસકો કબરમેં ઉતારેં. ઓર પકી ઇટે, ઓર લકડી કબરમેં બીછાના મકરૂહ હુ યે, ઓર કબરકો માહીએ પુશત (મછલીકે પીઠકે જયસી) કરે ઓર મુરબ્બા (ચોખંડ] ન કરે. ઓર બહોત ઉંચા ન કરે. (શ રહેવીકાયા)

ખુલાસા.

૧૦-બઅદ કીસીકે મરનેકે પુકારકે રોના, ઓર બયાન કરકે નુહા કરના ઓર ચીલ્લાના ઓર પાટના, ઓર બાલ નોચના, ઓર ખાક ઉડાના, ઓર કપડે ફાડના, હરામ હુયે, ઓર બડા ગુનાહ હુયે ઓર દીલસે ગમ કરના, ઓર આંસુસે રોના, બે ફી રયાદો ફીગાંકે જાયઝ હુયે.

તરીકફાતેહા.

ઇસતરેહ કહે "અએ ખુદા પોહચા સવાબકો ઇસ ચીઝકે જો પડહા મેને કુરઆનસે, ઓર દરૂદસે, ઓર કલમએ પાકીઝા ઓ ર તાયબાતસે ઓર સવાબ ઉસકા જો ખેરાત કીયા મયેને તેરે લીએ, ઇસ ખાને ઓર પીનેસે તરફ રૂહે પાક નબી અપને ઓર મહબુબ અપને ખાતીમ મુરસલોંકે શફી ગુનાહગારોંકે સાહેબે તાજ ઓર મેરાજકે અહમદ મુજતબા મોહમ્મદ મુસતફા સલ્લાહો અ લેહે વ અલાહી વ અસહાબહી વ સલ્લમ; દરદ હોજીઓ અલ્લાહ કા ઉનપર ઓર આલ ઓર અસહાબ ઓર બીબયું પર ઉનકે ઓર અહલેબેતપર ઉનકે ઓર સલામ પોહચે તરફ રૂહ ફલાને (મરને વાલેકે) કે ફીર તરફ રૂહું તમામ નબયોં કે ઓર મુરસલો કે ઓર તરફ બંદું સાલેહું કે ફીર તરફ રૂહું તમામ મોમનોં કે રહમતસે તેરે. અએ બડે રહમ કરનેવાલે સબ રહમ કરનેવાલુંસે.

ખુલાસા.

જબ કુરઆનમજીદ પડહે, યા ખાના વગેરા ખુદાકી રાહમેં સ રફ (ખરચના) કરે બઅદ ઉસકે ઉપરકે મુવાફીક દુઆ કરે ઓર ફલાનકી જગે જીસકી ફાતેહા કરતેહોં ઉસકા નામ લે. અગર એ ક શખ્સ મુકરરરકી ફાતેહા નહોતો ઉપર રૂહ ફલાનેકે ન કહે.

તેઇસવીં ફસલ.
રોઝેકે બયાનમેં.

રોઝે રમઝાનશરીફકે હર મુકલ્લીફ (તંદરૂસ્ત) મરદ ઓર ઓરતપર ફરઝ હયે; જો કોઇ ફરઝ ન જાને, વો કાફીર હયે. ઓર જીસપર ફરઝ હો, ઓર વો બે ઉઝર ન રખ્ખે, વો ફાસીક બડા ગુનાહગાર હ'યે. રોઝે રમઝાનકે, ફરઝ હ'યે ઓર રોઝે નઝર વ કીફારેકે, વાજીબ હયે. ઓર રોઝે સીવાય ઉનકે, સબ નીફલ હ'યે. ઓર નીય્યત (દીલી ઈરાદા) સબ રોઝુંકે વાસ્તે ઝરૂર હયે; બગેર નીયતકે રોઝા દુરસ્ત નહીં. મગર રોઝએ કઝા, ઓરત હયે; દીનકો જાયઝ (દુરસ્ત) નહીં, બીલઇતીફાક. (ઓર ઈમામુંકે) ઓર રમઝાનકે રોઝે, ઓર મુકરર નઝરકે, ઓદ તમામ નીફલ, રોઝુંકી નીય્યત; રાતસે, દો પેહર દીનકે આગે તક દુરસ્ત હયે જીસને નીય્યત? રોઝે રમઝાનકી, શબસે ન કી હો, વો દો પહેર દીનસે પેહલે કરલે અગર કુછ ખાયા પીયા ન હો, ઓર દો પેહરસે પીછે નીયત કીસી મઝહબમેં દુરૂસ્ત નહીં. નીયત રોઝે રમઝાનકી યે હયે "અય અલ્લાહ! કલકા રોજા રખતા હું મેં વાસ્તે તેરે, બખશ તું અગલે પીછલે ગુનાહુંકો મેરે" ઓર ઈફતાર (ખોલને) કે વકત યે દુઆ પડહે. "અય અલ્લાહ? રોઝા રખા મેંને તેરે લીએ, ઓર ઇમાન લાયા તુજપર, ઓરભરોસા કીયા તુજપર, ઓર ઇતબાર કીયા મેંને રીઝકસે તેરે, સો કુબુલકર તુ રોઝુકો મેરે.? ગઇ પીયાસ ઓર તરહુઇ રગે', સાબીત હુવા સવાબ, ઓર અગર, જો ચાહા અલ્લાહ બરતરને" ઓર રોઝા, શરઆમેં. તરક કરના ખાને, પીને ઓર જીમાઅ (ઓરતસે હમબીસતરી) કા, સુબોહ સાદીકસે ગુરૂબ આતાબ તક; બ નીય્યત રોઝા હયે. ઓર ફરઝ હોતા હયે રોઝા રમઝાનકા, ચાંદ દેખનેસે, યા શબ-બરાતકે તીસ દીન ગુઝરનેસે. અગર રોઝાદાર? ભુલેસે ખાએ, પીએ, યા જીમાઅ કરે, ય ખુન નીકલવાએ, યા તેલ મીલે યા ઉસકે હલ્કમેં બે કુસ્દે ગીરદ (ધુલ) જાએ, યા મખ્ખી, યા મચ્છર, રોઝા! નહીં ટુટતા. (૧) ઓર અગર જાન બુજકર કસદન રોઝેમેં ખાએ; પીએ; યા જીમઆ કરે (આગેસે યા પીછેસે, હમબીસતર હો તો દોનુંપર કઝા, વ કીફારા, વાજીબ હયે) તો કઝા કરે; ઓર કીફારા દે; યાને એક ગુલામ આઝાદ કરે. ઓર યે ન હોસકે તો દો મહીનેકે બરાબર (બીચમેં, છોડે બગેર) રોઝે રખે. ઓર યેભી

ન હોસકે તો, સાઠ મીસકીનોંકો ખાના ખીલાદે (યે કીફારા ખાસ, રોઝે રમઝાનકે તોડનેસે લાઝીમ આતા હયે) યા કસદન કે (ઉલટી) કી, યા બાકી કેકુછ નીગલ ગયા, યા કંકરી, યા ઉસ કે માનીન્દ કુછ ખાએ તો કઝા કરે, ઓર કીફારા ન દે. ઓર મુસાફીર (૨) ઓર બીમાર (રોઝેસે ખોફ, બીમારીકા બડહ જાનેકા હોતો,) ઓર હમલવાલી; ઓર દુધ પીલાનેવાલી, જો અપને બચ્ચે યા અપને નફસ (ખુવાહીશ) પર દરેં; ઝરૂર (નુકસાન કે ખોફસે) કો રોઝા ન રખેં; ઓર કઝા કરેં, ઓર શેખફાની (વો બુઢા, જો રોઝા, રખનેકી તાકત ન રખતા હો) રોઝા ન રખે, ઓર હરરોઝ એક મીસકીનકો ખીલાએ, ઓર જબ તાકત આ જાએ તો, કઝા કરે. ઓર અગર સેહરી (સરગી) ખાઇ રાત જાનકર, ઓર સુબોહ સાદીક હો ચુકીથી, યા રોઝા ખોલા, ગુરૂબ જાનકર, ઓર દીન બાકી થતો કઝા કરે, કીફારા લાઝીમ નહી આતા. ઓર પાંચ દીન ઉસમેં દો, દીન ઇદકે, (રમઝાન, વ બકરી ઇદ) ઓર તીન દીન બઅદ બકરી ઇદકે, (ગીયારવીં બારવીં તેરવીં, ઝીલહજ મહીનેકી) રોઝા રખના હરામ હયે ઓર જો ઓરત હયેઝો, નીફાસવાલી હયે રોઝા ન રખે, ઓર બઅદ રમઝાનકે જીસ કદર રોઝે ખાએ (છોડે હો) ઉસકી કઝા કરે.

ખુલાસા.

૧—રોઝા નહીં ટુટતા અગર સોયા ઓર ઉસકો એહતલામ (ખુવાબમેં ઇનઝાલ હોના, હુવા, યા સુરમા લગાયા, યા ગીબતકી, યા ઉસપર કઇ (ઉલટી) ગાલીબ હુઇ એકાએક, યા હાજીત ગુસલથી, ઓર સુબોહ હોગઇ, યા અપને સુરાખે ઝકરમેં (પેશાબકી જગે) તેલ ડાલા, તો ઇન સબ સુરતોંમેં રોઝા ! નહીં જાતા, ઓર કઝા, ઓર કીફારા, લાઝીમ નહીં આતા.

ખુલાસા.

૨—અગરચે મુસાફીર કો તકલીફ, ઓર ઝરર (નુકશાન) ન કરે તોભી, ઉસકો ઇફતાર (નહીં રખનેકી) કી રૂખસત હયે. ઓર ઇસ સુરતમેં (મુસાફરીકી હાલતમેં) અગર રોઝા રખા તો બેહતર હયે.

ખુલાસએ કઝા વ કીફારા.

ઇસીતરેહ રોઝેમેં, અગર કુલ્લી કરનેકે વકત બગયેર કસ્દકે પાની હલકમેં ઉતર ગયા, યા કીસીને ઝબર દસ્તીસે ઇફતાર કરા

દીય, યા હુકના (પૈખાનેકી જગેહ દવા દાલના) કીયા, યા કાન, નાકમેં દવા દાલી યા સરકે ઝખમપર દવા લગાઈ, ખાર દી માગમે ઉતર ગઇ, યા સેહરી ખાઇ, બ ગુમાને શબ, ફીર મઅલુમ હુવા કે સુબેહ સાદીકથી, યા ઇફતાર કીયા, બગુમાને ગુરૂબે આફતાબ, ફીર દરયાફત હુવા કે દીન હયે, ભુલેસે કુછ ખાયા, ઓર સમઝાકે રોઝા ટુટા, ફીર કસદન ખાયા, યા તમામ મહીનેમેં રોઝેકી નીય્યત નહીં કીન ઈફતાર કી યા સુબવો તક રોઝેકી નીય્યત નહીં કી થી, ઓર ફીર કુછ ખાયા, યા પીયા, તો ઇન સબ સુરતુંમેં, ઉસ દીનકા વો રોઝા પુરા કરે, ઓર એક રોઝા કઝાકા ફીર રખે, ઓર ઉસપર કીફારા લાઝીમ નહીં.

ચૌબીસવીં ફસલ.

અકીકા વગૈરાકે બયાનમેં.

માલુમ કીજીએ કે જબ લડકા પૈદા હોતો, ઉસકી આંવલ (નાડ) કાટકે આલાયશસે સાફ કરકે નેહલાએં, ઓર સુફેદ કપડે પેહનાએં ઓર ઝરદ કપડેસે બચાએ. ઓર ઉસકે દાહને કાનકી તરફ અઝાં (બાગ) દેં, ઓર બાએ કાનકી તરફ તકબીર કહેં, ઓર નામ ઉસકા નેક (૧) અચ્છા સમજહકર રખેં. ઓર સાતવેં યા ચોદાવે દીન, યા ઉસી હીસાબસે રોઝ પેદાયશસે હીસાબ કરકે અકીકા કરે કે સુન્નત હયે. ઇસતરેહકે અગર બેટા હો તો, દો બકરે, અગર મકદુર હો; વર ન એક બકરાભી દુરસ્ત હયે ઓર જો બેટી હો તો એકહી ગોસફંદ (બકરા) નઝરે અલ્લાહ ઝુબહ. (કાટના) કરેં. ઓર એક રાન ઉસકી દાઇકો દેં; ઓર બાકી ગોસતકો ખાના પકવાકર અહબાબ, (દોસ્તાં) ઓર અઝીઝું (સગેસોદરે) ઓર મીસકીનુંકો ખીલાએં; ઓર ન મકદુર હોતો, કચ્ચા ગોશત તકસીમ (બાટના કરે. ઓર એક પાઇ (ચોથાઈ) ગોશત અકીકેકો ખેરાત કરના મુસતહબ હયે; બાકી ગોશતકા ઈખતીયાર હયે ખાએં, યા ખીલાયેં વકત ઝુબહા ! જાનવર અકીકેકે, યે દુઆ પડહે "અય અલ્લાહ યે મેરે ફુલાને બેટકે લીએ કુરબાની હયે; લહુ ઉસકા બદલા હયે ઉસકે લહુકા, ઓર ગોશત ઉસકા ઇવઝ હયે ઉસકે ગોશતકા; ઓર હડી ઉસકી બદલ હયે ઉસકે હડડીકા; ઓર બાલ ઉસકા ઊસકે બાલકે ઈવઝ, ઓર હરજીઝ ઉસકા ઊસકે જીઝ (આઝા સાંધે) કે બદલે, ઓર હરકુલ (તમામ) ઉસકા ઉસકે કુલકે બદલે યા પ

રવરદીગાર ! ઈસ અકીકેકો મેરે બેટેકે દોઝખસે છુટનેકા બદલા ઓર વસીલા કર ” ફીર બીસમીલ્લાહ અલ્લાહો-અકબર કે હકે ઝુબહા કરે. અગર બાપ ઝુબહા કરનેવાલા હોતો ઇસતરેહ કહે. (ઉપરકે મુવાફીક) ઓર જો સીવા બાપકે ઓર કોઈ દુસરા ઝુબહા કરે તો “ઈબની ફુલાન” કહે ઓર જો બેટીકા અકીકા હો તો ઇબનીકે જગે “ બીનતી યા બીનત ફુલાન ” કહે. ઓર અરબોમે “ ઝમીરાકીં જગે ઝમીરહા” કહે ઓર બજાએ લફ્ઝ ફુલાનકે નામ ઉસ લડકેકા યા લડકીકા કહે; ઓર બઅદ લફ્ઝ “ઇબને યા બીન્ત” કે નામ ઉસકે બાપકા જો હો સો લેવે. ઓર શરાયત જાનવર અકીકે. કે મીસલ કુરબાની હયે. ઓર ઉસ લડકેકે તમામ બાલ સરકે મુંડાકે ઉસકે બાલુંકે બરાબર ચાંદી યા સોના હસ્બ મકદુર તોલકે સદકા કરદે.

ખુલાસા.

નેક નામ રખના, યાને બેહતરીન નામુંકા વો નામ હયે, જીસકી માઅની બંદે પને પર દલાલત કરે. યાને “ અબદુલ્લાહ અબદુર-રહમાન,” યા હઝરત સ. કે નામપર હો; મસલન “ મહમદઅલી. મહમદહસન” વગેરા.

પચીસવીં ફસલ.

કુરબાનીકે બયાનમેં.

એક (૧) બકરી કુરબાની કરના એકહી આદમીસે દુરૂસ્ત હયે ઓર એક ગાઇ ઓર એક ઉંટ, એક આદમીસેભી દુરૂસ્ત હયે; ઓર અગર સાત આદમી તક શરીક (ભાગીદાર હોકર એક ગાઇ, યા એક ઉંટ કુરબાની કરેં, તબભી દુરૂસ્ત હયે; મગર જબકે સાતું આદમી, બરાગર સાતવાં સાતવાં હીસ્સા કીમતકા દેં. ઓર અગર સાતું શરીકમેંસે, એકભી સાતવે હીસ્સેસે કમ કીમત દેગા તો, કીસીકી કુરબાની દુરૂસ્ત ન હોગી. ઓર સબકી નીય્યત કુરબાનીકી હો, ઓર જો એકકીભી નીય્યત, મસલન ગોશત બેચનેકી હોગી તો, કીસીકો કુરબાની દુરૂસ્ત ન હોગી. ઓર સબ શરીક ખરીદનેકે વકત હોં, ઓર બઅદ ખરીદનેકે ફીર શરીક ન કરે. ઓર કુરબાની ઉંટ ઓર ગાઇ, ઓર બકરી, ઓર ભેસકી, દુરૂસ્ત હયે. ઓર કુરબાનીકા ગોશત, શરીક લોગ તોલકર તકસીમ કરે; અટકલસે નહીં. ઓર કુરબાનીકા અવ્વલ વકત ઇદુજ્ઝુહા (બકરીઇદ) કી નમાઝકે બઅદ હયે ઓર

દુરૂસ્ત હયે, છ મહીનેકા દુંબા કુરબાની કરના; ઓર છ મહી નેસે કમકા દુરૂસ્ત નહીં હયે. ઓર ઊંટ પાંચ બરસ યા ઝીયાદા કા; ઓર પાંચ બરસસે કમકા દુરૂસ્ત નહીં હયે. ઓર ગાઇ, દો બરસ યા ઝીયાદાકી, ઓર દો બરસસે કમકી દુરૂસ્ત નહીં ઓર બકરી એક બરસ યા ઝીયાદાકી, ઓર એક બરસસે કમકી દુરૂસ્ત નહીં ઓર બકરી એક બરસ યા ઝીયાદાકી; ઓર એક બરસસે કમકી દુરૂસ્ત નહીં. ઓર અગર કુરબાનીકા જાનવર મુંડા હો, યાને બે સીંગકા યા બુઢા હો, યા ખસ્સી, યા છોટે કાનુંકા, યા સીંગ ટુટા હુવા હો, તો કુરબાની દુરૂસ્ત હયે. ઓર અગર અં ધા યા કાના હો, યા બહોત લાગર (કમતાકત) હો, યાને ઈસક દર લાગ રહો, (દુબલા કે ઉસકી હડચુંમેં મગઝ નહો. યા લંગ ડા હો, ઇસકદર કે કુરબાની કરનેકી જગાતક ન જાસકે તો ઇન સબ જાનવરૂંકો કુરબાની કરના દુરૂસ્ત નહીં. યે (શરહાવીકાયા મેં હયે) ઓર જીસ જાનવરકા એક હાથ, યા એક પાઊં, કટા હો, યા ઉસકા કાન, તીસરે હીસ્સેસે ઝીયાદા કટા હો; યા ઉસ કી દુમ. તીસરે હીસ્સે ઝીયાદા કટીહો; યા ઉસકી આંખ તીસરે હીસ્સેસેઝીયાદા કટી હો; યા ઉસકા ચુતડ તીસરે હીસ્સેસેઝીંયાદા કટા હો તો ઇન સબ જાનવરોંકો કુરબાની કરના દુરૂસ્ત નહીં ઓર કુર બાની કરનેવાલા કુરબાનીકે ગોશતમેંસે આપ ખાએ ઓર ગની ઓર ફકીરકો ખીલાએ ઓર જમઆ (એકજ) કર રખ્ખે ઓર મુસતહબ હયે તસદ્દુક (ખેરાત) કરના, ગોશત કુરબાનીકા, તીશરા હીસ્સા; ઓર અયાલદાર (બાલબચ્ચેવાલા) સદકા ન કરે; ઇસ વાસતે કે લડકે ફરાગતસે ખાયેં. ઓર મુસતહબ હયે, ઝુબહા કરના, આપને હાથસે અગર બખુબી ઝુબહા કર સકે; ઓર અગર બખુ બી ઝુબહા (કાટના). ન કર સકે તો, દુસરેકોં હુકમ કરે. ઓર કીબલેકી તરફ ઉસ જાનવરકા મુંહ કરદે. ઓર ઝુબહાકે વકત ક- હે "મુતવજજહા કીયા મેંને, મુંહ અપના ઉસકી તરફ, જીસને પેદા કીયા આસમાનું, ઓર ઝમીનકો; એક તરફકો હોકર ઓર નહીં મેં શરીક કરનેવાલુંસે. અએ ખુદા ! સબ તેરેસે હયે, ઓ ર તરફ તેરે રૂજુ સબકો, તહકીક, નમાઝ મેરી ઓર કુરબાની મે રી, ઓર ઝીંદગી મેરી, ઓર મૌત મેરી, વાસતે અલ્લાહકે હયે; જો રબ હયે તમામ આલમકા; નહીં કોઇ શરીક ઉસકા, ઓર સાથ ઈસી બાતકે હુકમ કીયા ગયા હું મેં, ઓર મેં, પેહલે મુ- સલમાનુંસે હું. ઇલાહી કુબુલ કર ? ફુલાન બેટે ફુલાનેસે (જીસ

કે નામકી કુરબાંનીહો, ઉસકા નામ લે) જયસા કુબુલ કીયા તું ને અપને દોસ્ત ઇબરાહીમ, ઓર અપને મહબુબ મોહુમ્મદ અ-લેહીસ્સલાત, વસ-સલામસે " ફિર બીસમીલ્લાહો અલ્લાહો અ કબર, કહેકે, ઝુબહા કરે. ઓર ઝુબહા કરકે છોડ દે, જબ સરદ-હો, તબ ઉસકી ખાલ ખેંચે ઓર ગોશત બનાએ, યે મઝમુન "કનઝુલ ઇબાદકા હયે." (નામ કીતાબ ફીદહાકા)

મસઅલા.

મકરૂહ હયે ઝુબહા કરન હયવાનકા, રૂબરૂ 'દુસરે હયેવાનકે. ઓર કીબલેકી તરફ વકત ઝુબહાકે મુંહ જાનવરકા ન કરના. ઓર સખત, ઝુબહા કરના ઓર ખાલ ખેંચના, કબલ ઠંડે હો નેકે મનઆ હયે.

મસઅલા.

અગર કુરબાની આદમીકે ઝીમ્મેપર વાજીબથી, ઓર કીસી સબબસે ઉસને કુરબાની ન કી, ઓર અય્યામ (વકત) કુરબાનીકે ગુઝર ગયે, તો ઉસકો ચાહીયે કે કીમત કુરબાનીકી ખૈરાત કરે ઓર અગર કુરબાની ઉસપર વાજીબ નથી, ઓર જાનવર કુરબા નીકે વાસ્તે ખરીદાથા, ઓર કુરબાનીકે દીન તમામ હુવે; ઓર કુરબાની ન કી; તો ઉસપર વાજીબ હયે કે ઉસ જાનવર કુરબા-નીકો; ઝીંદા ખૈરાત કરદે.

મસઅલા.

જાનવર કુરબાની ઓર એકીકેકી ખાલ ઓર કોઇ ચીઝ ઉજ રત (બદલા) કસ્સાબમેં ન દે, બલકે ઉસકો ખૈરાત કરે યા અપ ને સરફમેં (ખરચમેં) લાએ.

મસઅલા.

કુરબાની સાહીબે નસ્બાબ (માલદાર) પર ફકત અપની ઝા તકી તરફસે વાજીબ હોતી હયે, અપને છોટે લડકું વગેરાકી તરફસે નહીં.

મસઅલા.

જીસપર કુરબાની વાજીબ નહીં. વોભી અગર કુરબાની કરે ગા તો સવાબ બહોત પાએગા.

મસઅલા.

ના—બાલીગ (કમતપર) અગર માલીકે નસાબ (સાહીબે ઝ કાત) હોતો ઉસકે માલસે જાનવર કુરબાની ખરીદ કે, વલી (મુ ખતાર) ઉસકા ઉસકી તરફસે કુરબાની કરે.

મસઅલા.

મુસાફીરપર કુરબાની વાજીબ નહીં.

ખુલાસા.

કુરબાની સાહીબે નસ્સાબ (માંલદાર) પર વાજીબ હયે. અગરચે નસાબ (મીલકત—દોલત) નામી યાને બડહનેવાલી હો, ઓર એક સાલ કામીલ ઉસપર ન ગુઝરા હો, ફીરભી ઉસકો કુરબાની કરના ચાહીએ.

તમામ હુઈ ફસલેં, ઇસ કીતાબકી.

બયાન ઝકાતકા.

જાનના ચાહીયે કે સાહીબે ઝકાતકો, અદા કરના ઝકાતકા વાજીબ હયે. હકસુબહાન હુતઆલા નમાઝકે સાથહી ઝકાત અદા કરનેકા હુકમ ફરમાતા હયે "અકી મુસ્સલાત, આતુઝ-ઝકાત" ઝકાત અડહાઇ રૂપીયે સેંકડે ખુદાકે નામપર દેના હયે. જો શખ્સ સાહીબે મકદુર હો, ઓર કીસી કીસમકા માલે તીજારત રખતા હો; ઓર કીસીકા દેના (કરઝ) વ હકકે-શરઇ ઉસકે ઝીમ્મે ન હો; ઓર વો માલ સાલ (બરસ) ભરતક ઉસકી મીલકમેં રહે, નામી યાને બડહનેવાલા હો; યા જો શખસ સોના, વ ચાંદી, અસબાબ નકદો, જીન્સ; વ ઈમલાક, વ રીયાસત, રખતા હો, કે વો ઉસકી હવાઇજ (હાજાતેં) ઝરૂરીયાસે ઝીયાદા હો, ઓર શરાયત ફરઝીયતે ઝકાત, ઉસકે ઝીમ્મે પાઈજાએં ઉસકો સાલ ભરકે બઅદ અડહાઈ રૂપીયા, સેંકડે હીસાબ કરકે એકમુશત (એકદમ) યા થોડા થોડા કરકે, બ નીય્યતે ઝકાત દેના ફરઝ હયે વર ન રોઝે કયામત વો "માલ" ઉસકા વબાલ! ઓર વો શખ્સ મુબતલાએ હઝારા હઝાર, અઝાબ વ સવાલકે હોગા.

પંજગાના નમાઝકે બઅદ, ઓર સુબોહ શામ પડનેકે વઝીફોંકા બયાન.

બઅઝ કલમે વઝીફેકે (ઝીકરકે) જો અહાદીસ સહીસે સાબીત હયેં, મુસલમાનુંકે દરયાફતકો, ઇસ કીતાબમેં લીખે ગએ હયેં જો બઅદ નમાઝકે પડહા કરેં, ઓર બહોત સવાબ પાએં. હર નમાઝ કે "સુબહાનલ-લાહ" તેંતીસ (૩૩) બાર, ઓર "અલહમ્દો-લીલ્લાહ" તેંતીસ (૩૩) બાર, ઓર "અલ્લાહો-અકબર" ચોંતીસ (૩૪) બાર પડહેં. બઅદ ઉસકે કલમાતે તવહીદ પડહેં. ઓર ફીર ઉસકે બઅદ, એક એક વકત, "આયતુલ—કુરસી; ઓ

ર કુલયા-અય્યોહલ-કાફિરૂન; ઓર કુલ-અઉઝો-બે રબ બીન્ના સ" યે સબ હર નમાઝકે બઅદ એક એક વકત પડહા કરે; કે ઇસમેં ઉનકે (પડનેવાલેકે) દીન; ઓર દુન્યાકી બેહતરી, ઓર સવાબે અઝીમ હયે. ઓર હમેંશા સુબોહ, ઓર શામકો, તીન-બાર યે પડહે "બીસમીલ્લાહીલ લઝી-લા-ય-દુરરો, મઆ-ઇસમેહી-શેઉન-ફીલઅરદે, વલા-ફીસ-સમાએ, વ-હુવસ-સમીઉલ-અલીમ" ઓર તીન બાર "અઉઝો-બે કલમા તીલ્લાહીત-તામાતેમીન-શરરેમા-ખલકા" ઓર તીન-તીન બાર સુરે ઇખલાસ (કુલહો-વલ્લાહો-અહદ) ઓર મઉઝતેં (સુરે, ફલક ઓર નાસ) પડહેં; ઓર સો સો બાર (૧૦૦) "સુબહાનલ-લાહ; ઓર અલહમ્દો-લીલ્લાહ; ઓર લો.-ઇલાહ-ઈલ્લાહ; ઓર અલ્લાહો અકબર" પડહેં. ઓર ફીર સો બાર "લા-ઇલાહા, ઈલ્લ-લા-હુલ-મલેકુલ હકકુલ મુબીન; ઓર અલ્લા-હુમ્મ અજરની-મીનન નારે," સાત સાત બાર પડહેં. ઓર સય્યદુલ-અસ તગફાર" એક એક બાર પડહે, ઓર તીન દફ્આ "અસતગ-ફીરૂલ્લાહુલ-લઝીલા—ઈલાહ—ઇલ્લા, હુવલ" હુય્યુલ—કય્યુમો; વ અતુબો-ઈલેહ " કહે.

ઓર સોતે વકત એકબાર "આયતુલ કુરસી, ઓર કુલયા-અય્યુહલ-કાફિરૂન, ઓર કુલ-હો-વલ્લાહો-અહદ ચાર કુલ-અઉઝો-બે રબ્બીલ ફલક, ઓર કુલ અઉઝો-બે-રબબીન્નાસ." યે સબ એક જોક વકત પડકર દોનું હાથુંકી, હથેલીયુંકો એકઠ્ઠી કરકે, ઉસપર દમ કરકે, તમામ બદન પર ફેરેં. ઓર ફીર "સુબહાનલ-લાહ, ઓર અલહમ્દો-લીલ્લાહ" તેતીસ બાર (૩૩) ઓર "અલ્લા-હુમ્મ-બે ઇસમેકા-આમુતો, વ અહયા-રબ્બેકીની-અઝાબકા, યોમ-તબઅસો ઇબાદકા" પડકે લેટે. (સોજાવે)

ઇસકે સીવા દુસરે વઝાઇફ, ઓર દુઆએં બહોતસી હયે; જીસકે શૌક હો વો કીતાબ "હસન,-હસીન" મેં દેખલે વર ન, ઉપર જો કલેમાત લીખે ગએ હયે વો તો ઝરૂર પડહે; ઓર ઉસ્સે કમ ન કરે. અલ્લાહ તઆલા, તુમકો પડનેવાલે, સબ મુસલમાન) ઓર હમકો, ઇસ પડનેકી હીદાયત; ઓર ઇસપર) અમલ કરનેકી-તોફીક બખશે; ઓર ઇસ રીસાલેકો (તરકીબુસ્સલાત કામીલ) મકબુલ ફરમાવે અમીન.

ખુલાસા.

હદીસ શરીફમે આયા હયે કે, મુફલીસોં (ગરીબ લોક) ને

शीकायत (फ़ीरयाद) की, आं-हझरत स. से के मालदार; हमपर सबतक (आगे बडह जाना) ले गओ इबादतमें; ईसवास्ते के वो नमाझ-रोझ करते हंये मील हमारे, ओर झकात देते हये, ओर सदका व ऐरातभी करते हये; ओर हमारे पास माल नहीं हये. पस फ़रमाया, आं-हझरत स. ने के बतादुं तुमको एक अमल, अगर करलो तुम उसको; तो कोइ शख्स सवाबमे बराबर तुमहारे न होवे; मगर वही शख्स, जो ईस अमलको करे. वो अमल ये हये के बअद हर नमाझ के, "सुबहानल्लाह; तेंतीस बार ओर अलहम्दो-लील्लाह, तेंतीस बार, ओर अल्ला हो-अकबर चोतीस बार पडहा करो. जब मालदारुंको ये खबर पोंहची, तो वो-भी ये तसबीह पडने लगे ! ! ! फ़िर मुफ़्लीसोंने शीकायतकी, के मालदारभी ये तसबीह पडते हंये, अब फ़िर वो हमपर गालीब (बडह गओ) रहे ! अपने (हझरत स) फ़रमाया के ये फ़झल अल्लाहका हये, देता हये जीसको चाहता हये; ओर अल्लाह, साहीब फ़झल बडेका हये.

नमाझ तरावीहके कायम होनेका बयान.

तरीका—तरावीह" का जो खुलफ़ाओ—राशदीन (चार यार) ओर अयमे—मुजतहदीन (चार इमाम) ओर सलफ़े—सालेहीन (अगले झमानेके नेक बख्त) से आजतक चला आया हये, वो ईस रीसालेमें बकदर झरुरत मझकुर (बयान) हुवा; लेकीन बअझ अरबाबे-झवाहींरने (साहीब झाहीरीके) जो अपने तइ आमीलबील-हदीस (हदीसपर अमल करनेवाले मशहुर कर रख्खा हये, उन्होने तरावीहकी बीस रकअतोंको बीदअते उमरी (हझरत उमरकी नीकाली हुइ) करार दीया हये; ओर उसके (तरावीहको) सुन्नते मोअककदा, होनेसे इनकार कीया हये. हत्ताके बीस- रकअतोंमेंसे बाराकी तखफ़ीफ़ (कमती) करके आठ रकअतें तरावीहकी पडने लगे; ओर वीतर समेत ईगयारा रकअतों के कायल हुवे. ओर दलील उपर झाहीर हदीस हझरत आईशा रदीअल्लाहो-अनहाकी लाते हये. याने हझरत आइशा र. ने फ़रमाया के " रमझान ओर गैर-रमझानमें आं हझरत स. ईगयारा-रकअतोंसे झीयादा नहीं बडहाते थे" हदीस दरबारा नमाझ तरावीहके नहीं हये; बलके दरबारा वास्ते तह जज्जुदके हये. चुके आं-हझरत स. रमझान-शरीफ़में कसरत (झी

યાદા પડનેકી) ઈબાદતકી તરગીબ દેતે થે, ઓર કયામ, રમઝાન મેં ઝીયાદા જદો-જેહદ (કોશીશ) કરતેથે, ચુનાચે ઇનહીં હઝરત આઈશા ર. સે, યે હદીસભી વારીદ, હયે કે “ આં—હઝરત સ જીસ કદર ઇબાદત ઓર કયામ, રમઝાનમેં જદોજહદ ઓર કોશીસ ફરમાતેથે, ઇસ કદર ગૈર—રમઝાનમેં નહીં કરતેથે” ઇસ બયાનસે લોગુંકો શુબહા હુવા કે શાયદ આં—હઝરત સ. ને રમઝાન શરીફમેં તાઅદાદ (ગીનતી) રકઆત નમાઝ તહજજુદમેં કુછ બડહા દીયાહો, લેહાઝા હઝરત આઇશા ર ને વાસ્તે રફઆ (દુર કરને) ઈસ શુબહાકે ફરમાયા કે “માહે-રમઝાન વગૈરા મેં આં—હઝરત સ નમાઝ તહજજુદકી મએ વીતરકે ઇગયારા રકઅતે પડતે થે, ઉસપર કુછ ઝીયાદાને ફરમાતેથે” ઓર લફઝ “લાફી—ગૈરેહી” (દેખો. હદીસોંમેં) સે સાફ ઝાહીર હયે કે યે હદીસ દર બારા નમાઝ તહજ્જુદકે હયે; કે રમઝાન, ઓર ગૈર રમઝાનમેં આપ બરાબર પડતેથે. ન દરબારે તરાવીહ; અગર તરાવીહકે બારેમેં યે હદીસ હોતી તો, ગૈર-રમઝાનમેં (રમઝાનકે સીવા દુસરે મહીને) ભી તરાવીહ જાયઝ હોતી; હાલાંકે રમઝાંનકે સીવા દુસરે-મહીનેમેં તરાવીહ ના જાયઝ હયે. ઓર જનાબ મૌલાના શાહ અબદુલ અઝીઝ સાહીબ “કદદસા-સીરરહુ” કે ફીતવેસેભી જો મૌલાના રફીઉદ-દીન સારાબાદીને અપને રીસાલે ફવાઈદમે નકલ કીયા હયે; યહી સમજા જાતા હયે કે, હદીસ હઝરત આઇસા ર કી મહમુલ (ગુમાનકી ગઇ) ઉપર નમાઝ તહજ્જુદકે હયે; ઓર નફી (ઇનકાર) ઝીયાદા કરના નમાઝ તહજજુદપર દલાલત કરતી હયે. ઓર દલીલ ઇસ હમલ (વઝનદાર બાત) પર યે હયે કે રાવી ઇસ હદીસકે અબુસલમાં. ઈસ રીવાયતકે તતમે (આખર) મેં ફરમાતે હયેં કે “ હઝરત આઇશા ર ફરમાતે હયેં કે, પુછા મૈને રસુલુલ્લાહ સ સે, કે આપ વીતરકી નમાઝ પડનેસે પેહલે સોતે હયેં ? પસ આપને ફરમાયા, કે અય આઇશા ! બેશક દોનું—આંખે મેરી ઝાહીરમેં સોતી હયેં, મગર દીલ મેરા સોતા નહીં હયે” ઈસીતરેહ સહીબુખારી ઓર સહી મુસલીમમેં મરવી હયે. પસ સોના આગે વીતરકે નમાઝ તહજજુદમેં ઝાહીર ઓર કરીને-કયાસ (અકલમેં આએ બરાબર) હયે. ઓર યે હદીસ સલાતુલ લૈલમેં વારીદ હયે, કે મુરાદ ઇસસે તહજજુદ હયે; ન કયામ રમઝાનમેં. કે ઉસ વકત કે અરફ (ઝબાન) મેં કયામ, “રમઝાન તરાવીહ”

કો કેહતેથે જયસાકે હદીસ શરીફ્મેં વારીદ હુયે કે, "બેશક અ-લ્લાહુતઆલાને માહે રમઝાનકે રોઝે રખનેકો તુમપર ફરઝ કીયા ઓર ઉસમેં કયામ." (નમાઝે- તરાવીહ) ઓર ફરમાયા આં-હ-ઝરત સ ને કે નમાઝ તરાવીહકો તુમહારે વાસતે મસનુન કરાર દીયા. બાકી રહી યે બાતકે આં-હઝરત સ ને નમાઝ તરાવીહકી બીસ-રકઅતેં પડહીં હુયેં યા કમ ? સો બીસ—રકઅતેં પડના આપકા સાબીત હુયે ચુનાચે ઈબને અબીશીબાબ-રીવાયત ઇબને અબ્બાસ અપની મસનદ (હદીસકી કીતાબકા નામ) મેં લીખતે હુયેં કે "બેશુબહ રસુલુલ્લાહ સ રમઝાન શરીફ્મેં તરાવીહકી બીસ રકઅતેં પડતેથે, ઓર વીતરકી તીન." ઓર બયહકીભી ઇબને અબ્બાસસે રીવાયત કરતે હુયેં કે "તહકીક આં-હઝરત સ રમઝાન શરીફ્મેં બગૈર જમાઅતકે બીસ રકઅતેં, તરાવીહકી પડતેથે; ઓર વીતરકો તીન" ઓર નીહાયતુલ-મુરાદમે જમઉલ-જવામેઅ (હદીસકી કીતાબકા નામ) સે મનકુલ હુયે કે "નમાઝ તરાવીંહ સુન્નત રસુલુલ્લાહ સ કીં હુયે પડહાથા આં-હઝરત સ ને ઉસકો દોરાત ઓર બે શુબહા હઝરતને તરાવીહ પડહી બીસ રકઅત સાથ દસ સલામુંકે. ફિર આપને છોડ દીયા ઉસકો ઇસ ખોંફસે કે ઉમ્મતપર વાજીબ હોજાવે તો મુશકીલ પડેગી. ઓર થા રસુલુલ્લાહ ઓર ઉનકે અસહાબકો બડા શોક નમાઝ પડને મેં રમઝાનકી રાતુંકો, કોઇ ઉનમેસે સો રકઅતેં પડતાથા, ઓર કોઇ ઝીયાદા ઉસસે. ઓર ઈસીતરેહ હઝરત અબુબકર ર કે ઝમાનેમેં પડતે થે. ફીર જબ સુસ્તી ઝાહીર હુઇ હઝરત ઉમર ર કે ઝમાનેમેં, તો આપકો ઇસ સુન્નતકે છુટ જાનેકા ખોફ હુવા; પસ સબ અસહાબને હઝરતે ઉમર ર કે સાથ ઇસ બાતપર ઇત્તફાક કીયા કે નમાઝ તરાવીહ, બજમાઅત પડહેં; ઓર મસજીદોંકો કનાદીલ (હાંડી; ઝુમર) સે રોશન કરેં. ઓર ઊસ વકત હઝરત અલી ર હાઝીર ન થે જબ આપને (હઝરત અલી ર) જમાઅત નમાઝ તરાવીર ઓર કનાદીલકો દેખા તો ફરમાયા, હકતઆલા હઝરત ઉમર ર. કે કાસુકો કાયમ રખે; જયસાંકે ઉન્હોને હમારે નબીકી સુન્નતકો કાયમ રખા." પસ યકીનો સાબીત ઓર સહીહ હોગયા કે, આં-હઝરત સ ને નમાઝ તરાવીહકી બીસ રકઅ-તેં પડહી હુયેં. ઓર ખઝાનતુલ ફ્તાંવી, ઓર કબીરી, ઓર કાફી, ઓર મુઝમરાત, (હદીસોંકી કીતાબ) મેં આયા હુયે કે "બેશક આં હઝરત સ ને ચાર રાતુંતક મએ જમાઅત સહાબાકે

તરાવીહકી બીસ રકઅતેં પડહીં" ઓર ગુનીયામેં મરકુમ હયે કે "આં હઝરત સ. તીન રાતું તક સહાબાકે સાથ નમાઝ તરાવીહકી પડહી" ઓર ઝાહીમેં લીખો હયે કે "આં હઝરત સ. ને દો—રાતુંતક નમાઝ તરાવીકી બીસ—રકઅતેં બાજમાઅત પડહીં, મગર તીસરી—શબ, આપ નમાઝ તરાવીહ પડનેકો નહીં નીકલે; ઇસ ખોફસે કે ઉમ્મત પર ફરઝ ન હો જાવે. " ઓર ફતાવીયુલ હજ્જામેં મરકુમહે કે " કે "નમાઝ તરાવીહ બ ઇજમાએ સહાબએ કીરામ, ઓર તાબઇને ઉઝઝામકે સુન્નતે—મોએકકદા હુએ, ઓર ઇનકાર કરનેવાલા ઉસકા ગુમરાહ ઓર બીદઅતી હયે; ગવાહી ઉસકી મકબુલ ન હોગી" બહર-હાલ સાબીત હો ગયા કે નમાઝે તરાવીહ, બાસ-રમઅતોંકે સાથ સુન્નતે-નબવી હયે; ફ-કત હઝરત ઉમર ર ઇનહીં બીસ રકઅતુંકો જો આં-હઝરત સ. ને પડહીંથીં, બ ઈત્તફાક દુસરે સહાબાકે જમાઅતસે પડહા, ઓર સુન્નતે નબવીકો રીવાજ દીયે. પસ બીસ—રકઅત નમાઝ તરાવીહકો "સુન્નતે ઉમરી, ઓર બીદઅતે ઉમરી" કેહનેવાલા ખુદગુમરાહ ઓર બાદઅતી ઓર મરદુ-દુશ-શહાદત (જીસકી ગવાહી કબુલ નહીં) બલકે રાફઝી હયે. જયસાકે ફતાવી તાતાર ખાનયામેં લીખ્ખા હયે "બેશક નમાઝ તરાવીહ સુન્નતે પેગંમબરે ખુદાકી હયે; પડહા ઉસકે આં હઝરત સ. ને દો રાતુંતક, ઓર રાફઝી ઉનકો સુન્નતે ઉમરી કહતે હયે" નમાઝ તરાહકો હઝરત ઉમર ર ને અપને તરફસે નહીં નીકાલી ? ચુનાચે ઇમામ અબુયુસફને જબ ઇમામ આઝમ ર. સે, દરબારે તરાવીહ, હઝરત ઉમર ર કે પુછા, તો આપને ફરમાયા કે "તરાવીહ સુન્નતે—મોઅકકદા હયે ઓર નહીં નીકાલા હયે ઉસકા હઝરત ઉમર ર ને અપની તરફસે, ઓર નહીં હયે ઇસમેં વો બીદઅતી; ઓર નહીં હુકમ કીયા નમાઝ તરાવીહ જમાઅતસે પડનેકો, મગર મુતાબીક ઉસી અસલ કે, કે જીસકા સુબુત આં—હઝરત સ સે ઉનકો પોંહચા થા" ઓર અગર હમને ફરઝ (કુબુલ) કીયા કે વો (હઝરત ઉમર) ઇસ અમર (નમાઝ તરાવીહ) કે મોજીદ (નીકાલનેવાલે) થે; તોભી બીદઅતે ઉમરી કેહના કબ જાયઝ હયે ? ઇસવાસ્તે કે. જીસ તરેહ સુન્નત પેગંમ્બરે ખુદા સ કી ઉમત પર સુન્નત હયે, ઈસી તરેહ ખુલફાએ—રાશદીન (ચાર યાર) કીભી હર મુસલમાનકે હકમેં સુન્નત હયે. જયાસાકે હદીસ સહીહમેં વારીદ હયે કે "લાઝીમ પકડો અપને ઉપર હમારી સુન્નત, ઓર સુન્નત હમારે સ-

બ ખલીફોકી, કે રશદ, (હીદાયત) ઓર હીદાયત પાએ હુએ હયે, ઓર ચુંગલ (ઝડપ) મારો ઉન સબ સુન્નતુંપર ઓર, સખ્ત (મઝબુત) પકડો ઉન સબકો અપને દાતુસે.” જબ આં-હઝરત સ ને યે ફરમાયા કે ફેઅલે-સહાબા (કામ ચાર યારૂંકે) ભી મીસલ મેરી સુન્નત કે સુન્નત વાજીબુત—તામીલ (અમલ કરનેકે લાયક) હયે, તો ફેઅલે-સહાબાકો બીદઅત કેહના સરાસર જેહલ વ નાદાની હયે; બલકે સુન્નતકા નામ “બીદઅત” રખના હયે, “નઉઝો બીલ્લાહે—મીન શુરૂરે—અન ફુસોના, વ મીન સયેઆતે—આમાલેના” ઓર ઇખત્યાર શરહે મુખતારમેં મરકુમ હયે કે “તરાવીહ સુન્નતે-મોઅકકદા હયે; ઇસવાસ્તે કે આ-હઝરત સ. ને ઉસકો રમઝાન શરીફકી બઅઝ રાતુંમેં જમાઅતકે સાથ પડહા હયે. ઓર ફીર ઉસકો છોડ દેનેકા યે ઉઝુર બયાન કીયા કે, હમ લોગુંપર તરાવીહકે ફરઝ હો જાનેકા ખોફ હયે. ફિર હઝરત ઉમર ર કે ઝમાનેમેં સહાબએ કીબાર, ઓર સબ મુસલમાનુંને ઉસકો જમાઅતકે સાથ પડહા.” ઇસીતરેહ આજ તક સબ મુસલમાન પડહતે ચલે આએ હએ. ઓર જો અમલ કે આં—હઝરત સ સે, ઇસવકત (અભીતક) તક બરાબર જારી હયે ઓર ખુલફાએ—રાશદીન, ઓર અયમે મુજતહદીન, ઓર અવલીયાએ કામલીન, ઓર ફુકહાએ મુસતનેદીન, ઓર સબ સલફે સાલેહીનને તરાવીહકી બીસ રકઅતે પડહીં. ઓર શરકન (મશરક વ ગરબન (મગરબ) વ જુનુબન (જુનુબ) વ શીમાલન (શીમાલ) તમામ આલમમેં, અહલે ઇસલામકા ઇસીપર અમલ હયે. ઓર બ-દલાયલ રીવાયતે સહીહાકેભી સાબીત હો ચુકા હયે કે આં—હઝરત સ. ને ભી બીસ રકતતેં તરાવીહકી પડહી હયે. ઓર કોઇ મઆરઝા (ઝગડા) હદીસે હઝરત આઇશા ર, કીં નીસબત ન રહા; જયસા કે ઉપર બયાન હો ચુકા. ફીર ઉસમે રખના (ફીતકા) ડાલના, ઓર ઓ નયા-ફસાદ નીકાલના, જહાલત એક હીમાકતકા કામ હયે; બલકે બાની ઉસકા દુસમન દીનઇસલામકા હયે. અલ્લાહ તઆલા, અપને હબીબ, રસુલે કરીમકે સદકેસેં, હમ સબ મુસલમાનુંકે શરીઅતકી સાધીરાહ પર ચલાવે; ઓર અગલે નેક બખ્તોંકે દીનીમે રખના ડાલને વાલુંકે મકરો—ફરેબસે બચાવે. આમીન; યા મુજબુસ-સાઇલીન

તમામ શુદ.

રીસાલે બેનમાઝાં

બાદ હમ્દે પાક રબ્બુલ આલમીન, ઓર દરૂદે રહેમતીલ લીલઆલમીન;
હાલ અપના અબ સુનો જાયે બેનમાઝ, કયું રહે માલીકકે ફરમાનેશે બાઝ;
તુમકો સબ હરચન્દ સમજાતે રહે, રાહે હક હરચન્દ બતલાતે રહે;
પર ન ઉસકા કુચ અસર તુમપર હુવા, ગરચે ઉસ્કા શોરો ગુલ ઘરઘર હુવા;
ઇસ તરેહ બેહોશ કયું સોતે હો તુમ, ઉમ્ર સબ ગફલતમે કયું ખોતેહો તુમ;
બે નમાઝો કયા ગઝબ કરતે હો તુમ, હકતઆલાસે નહી ડરતે હો તુમ;
કુચ ન તુમને અપને રબકી યાદ કી, ઉમ્ર અપની મુફતમે બરબાદ કી;
કુચ ન કી આમાલપર અપને નઝર, આખરત આયગા આખીર સફર;
જો કોઇ ઇસ બાતસે ગાફીલ રહા, અપની કુચ ખોયા કીસીકા કયાગયા;
અબતો સર અપના ઝુકા અયે બેનમાઝ, રૂબરૂ માલીકકીબા ઇજઝો નીઆઝ;
સર જુકા કાહીલ નહો ઉઠતો સહી, બન્દા હોનેકી અલામત હયે યેહી;
સર ઝુકાનેસે હી ઇઝઝત હયે વંહા, બીન ઝુકાયે સર ઠીકાના હયે કંહા;
સર ઝુકાકર મનસબ અપનેપર નઝર, દેખતા હયે અબતો હયેરાં હો કીધર;
મતકર અબહીલાબહાના અયે અઝીઝ, અપને દરજે પર ઝરા તુકર તમીઝ;
ફીસ લીયે રખ્તા હયે તુ કલપરયે કામ, સહેલ જો હકને કીયા તુજપર તમામ;
સર જુકા સર પર નલે દોઝખકો તુ, સર ઝુકા માલીકસે હો લે સુર્ખરૂ;
સર ઝુકાને હીસે બાઇમાન હો, બીન ઝુકાએ સરકો તુ શએતાન હો;
સર ઝુકા સીઝદેમે ઓર હુશીઆર હો, ખ્વાબ ગફલતસે ઝરા બેદાર હો;
સર જુકા મત ગરગરૂર અયે બેનમાઝ, અબતો આઇસ એંટવયેટ અપનેસે બાઝ:
એંટ વયેટ આવેગા તેરે કુચ ન કામ, દમ નીકલેહી સભી તુર્કી તમામ;
આખડા હો સરપે ઇઝરા ઇલ જબ, ભુલ જા યે કરરો ફર યક લખ્ત સબ;
ખેંચને જીસદમ લગે વો જાન કે, ઢુંડતા ફીરને લગે આમાનકો;
જીસ ઘડી સારી રંગે ખીચને લગે, જીસ્મે આઝા સભી ભીચને લગે;
આપડે જીસ દમ અરે તુજપર બલા, કઓન હો ઉસ દમ તેરા સાથી ભલા;
આખરઇસ દુનીઆશે હયેઉઠના તુજેહ, ઝાએકા ઇસિ મઓતકા ચલના તુજેહ;
છોડ જાવેગા સભી ઓલદો માલ, આપડે તુજેહ એકસે આખર સવાલ;
કબ્રમે તન્હા પડેગા જબકે તુ, ફીર ફરીશ્તા આખડા હો રૂબરૂ;
હડી ઓર પસલી લગેં સબ તુટને, જીસ્મસે આઝા લગે સબ છુટને;
ઉસ ઘડી કયુંકર ઉસે દોગે જવાબ, જીસ ઘડી હોને લગે તુમપર અઝાબ
ફીર જવાબ ઉસદમતુમ આવે કંહા, હાયે હાયે કરકે રહે જાઓ વંહા;
હશ્રમેભી ફીર બહોત હોગે ખરાબ, હો વંહાભી સખ્ત શીદ્દતકે અઝાબ;
યાને જબ કબરોંસે લે તુમકો ઉઠા, ઓર સવા નેઝેપે હો સુરજ ખડા;

નફસી નફસી ઉસ ઘડી હોને લગે, ચશ્મ ઉલ્ફત હર કોઇ ધોને લગે;
ઇસ કદર પડને લગે જબ આપ ધાપ, બાપસે બેટા જુદા બેટેસે બાપ,
જબ ન દે મા બાપહી બેટેકા સાથ, ફીર વંહા પકડે તુમ્હારા કઓન હાથ;
ફીર ચલે જાઓ સબહી પકડે કવે, દસ્ત પા હરએકકે જકડે કુવે;
ફીર ચલો માલીકકે જબ તુમ રૂબરૂ, આપડે અવ્વલ ઇસીકી ગુફતગુ;
યાને જબ હોવે નમાઝોકા હીસાબ, બેનમાઝો ઉસ્કા કયા દોગે જવાબ;
જબન બન આવે જવાબઇસ્કા તુમહે, ફીર લગે હોને આઝાબ ઉસ્કા તુમેહ;
જબ વંહા નીકલે નમાઝોમે કુસર, હો જમાઅતસે મુસલમાનોકી દુર;
હોવે ફીર સંગતમે સબ કારૂંનકે, ઓર અભી ઇબ્ને ખલફ ફરઉનકે;
ઉસ્મે હરગીઝ શકનહી કર તુ યકી, યે તો ફરમાતે હયે ખતમુલ મુરસલીં;
જો કુરે કોઈ નમાઝ અપની કઝા, ઉસ્કો હઝરતને વહીં કાફીર કહા;
ઓર ઇસ્સે કુચ નહીં મકસુદ હયે, કદ કફરકા લફઝ ખુદ મઓજુદ હયે;
જીસ ઘડી યે બેનમાઝ હો ઇન્કે સંગ, ઉસઘડી ઉરજાયે સબ ચહેરેકે રંગ;
આવેગા ગુસ્સેસે જબ દોઝખમે જોશ, પાસ વાલોંકભી ઉડ જાયેંગે હોશ;
જા પડે દોઝખમે ફીરઉસ દમતમામ, હો વહાં ખલ્કતકા . ઉન્પર ઇઝદહામ;
જા જહાન્નમે પડે વો સબકે સબ, ગીર્દ ઉન્કે હો હજુમે ખલ્ક તબ;
જન્નતી ઉન્સે કરે ઉસદમ સવાલ, આજ કયું હયેગા તુમ્હારા સખ્ત હાલ;
કયા કસબ તુમને કીયે દુનીઆકે ઘર, જીસ લીએ તુમ્મપર પગી નારે સકર;
આગને સબ તન તુમ્હારા ખાલીઆ, બીછુ ઓર સાંપોંને સબ સંગવા લીયા;
દોઝખી દોઝખમે યું બોલેં તમામ, બનમાઝોમે નથે હમ ઉસ મુકામ;
હમકુ સબ હરચંદ સમજતા રહે, હમ બહોતસે ઉઝર વંહા લાતે રહે;
જબ ન સમજા હમનેઉન્કી બાતકો, તબ લીઆ સર અપને ઇસ આફાતકો;
આજ ઇસ દોહઝખમેહમ આકરગીરે, મક શએતાંસે દગા ખાકર ગારે;
ઓરભી યેહ બાતઆપ સુન લીજીએ, કાન દીલકે ઇસિ તરફ ટુક કીજીએ;
બે નમાઝ ઉસ્કો ફકત કહતે નહીં, જો નમાઝ અપની કભી પડતે નહી;
બલકે જીસ્સે એક વખ્ત હો કઝા, વાસ્તે ઉસ્કેભી હયે દોઝખ લીખા;
બલ્કે પાંચો વખ્ત ગર પડતા રહે, ઓર હારેજી અદા કરતા રહે;
ઉસ્કેભી કુચ બો મુસલમાની નહી, દીલમે ઉસ્કે નુર ઇમાની નહીં;
વો મુનાફીક હયે દગાબાઝોંકો શાહ, કારમે દોઝખકે હોગી ઉસ્કી રાહ;
બેનમાઝોંમેં વો હયે દાખીલ સભી, હયે નહી કુચ એતેબાર ઉન્કા કભી;
યે સભી "કુરઆનમે" મૌજુદ હયે, જો ન માને ઉસ્કો વો મરદુદ હયે;
બે નમાઝોં કાન દે સુન લીજીએ, જો લીખા હયે ઇસ બમુજીબ કીજીએ;
છોડીઓ તુમ મત નમાઝ અપની કભી, અઝજીસે સર જુકા રખીયો સભી;
જો નમાઝ અપની કરોગે અદા, બખ્શ દેગા રબ તુમારી સબ ખતા;
જો કબીરાસે કોઇ તોબા કરે, ઉસ્કે સબ છોટે ગુનાહ હક બખ્શદે;
ઉસ્કોભી દીલસે યહીં કરતા યકીન, હયે યેહી ફરમાન ખતમુલ મુરસલીન;

અયે મુસલમાનો સુનો દીલસે ઝરા, વક્ત પર કીજો નમાઝ અપની અદા;
વક્તસે ઉસ્કે કભી ટલના નહી, વક્ત નીકલા હાત ફીર લગતા નહીં;
વક્તસે હરગીઝ ન કીજો દરગુઝર, કાર દુનીઆપર ન કીજો કુચ નઝર;
યાને જબ હોવે તલબ દરબારકી, કુચ નહો ઉસ દમ રોયાઅત કારકી;
યાને જબ મસજીદમે હો જીસદમ અઝા, સબ જમા હોકર ચલો ઉસદમ વહાં;
જો કોઇ મસજીદમે જબ દાખીલ હુવા, ઉસ્પે ફીર ઇન્યામ હક નાઝીલ હુવા;
જીસ ઘડી મીલકર ચલો રબકી હુઝુર, ઉસ ઘડી રહમત કરે તુમપર ઝહુર;
અયે મુસલમાનો ચલો મીલકર સભી, દેખીયો તન્હા ન રહે જાઓ કભી;
મીલકે જુકનેકા હુયે તો હુકમે ખુદા, ઉસને યે કુરઆનમે ફરમા દીયા;
જો જમાઅતસે હુવા તન્હા કોઈ, ફીર ભલા ઉસ્કી કહાં ઇઝઝત રહી;
યાને હો તાકત જમાઅતકી જીસે, જાનકર ઉસ્મે કુસુર ઉસ દમ કરે;
જીસ્ને તાકતસે કીયા અપના કસુર, ઉસ્પે હો ગુસ્સા ખુદાકા બીલ ઝરૂર;
જો ન યેહ ઉસ્કા કરે કહેના અદા, કયું ન હો ઉસપર ભલા ગુસ્સા ખુદા;
જો કોઈ ઇસ બાતકા મુન્કીર હુવા, વો સરીહ આયાતકા મુનકીર હુવા;
યારો ઇસ ઇનિકારસે બચતે રહો, પયરેવી ઇબ્લીસકી તુમ મત કરો;
વો હુવા મલઉન ઇસ ઇન્કારસે, હો ગયા મરદુદ ઉસ દરબારસે;
જો જમાઅતકા કોઈ મુન્કીર હુવા, ઉસ્કા સબ કરના અકારત હો ગયા;
દેખીયો મુન્કીર ન ઇસ્કે હુજીઓ, હર જગે માલીકકા કહેના કીજીઓ;
હયે ખુદા રાઝી જમાઅતસે ઝરૂર, ઉસ્કી કોશીસમે ન કીજો તુમ કસુર;
આગે અબ ઉસ્કે ફઝીલતકા બયાં, હયે કલાંમુલ્લાહ હદીસોમે અંગાં;
જીસ્કી માલીક ખુદ ફઝીલત કહે ચુકા, ઓર કે કહેનેકો કયા બાકી રહા;
સુન ચુકે તુમ સર જુકાનેકા પીઆમ, ઇસ્સે ઝીયાદાતર હૈ અબ યેક ઓર મુકામ;
યાને ઇસ સરકો જુકાકર ફીર કહીં, ગઅેરકે આગે ન રખ દીજો કહીં;
ઇસ્સે બચના શીર્ક ઉસીકા નામ હયે, આખતરમે ઉસ્કા સખ્ત અન્જામ હયે;
ગઅેરકે આગે ન દીજો સર જુકા. માલીક અપનેકો ન કર દીજો ખફા,
જો દીયા તુમને કહીં સરકો જુકા, ફીર ન બખ્શેગા તુમહે હરગીઝ ખુદા;
ગર જુકાયા તુમને અપના સર કંહી. યે નમાઝેભી તુમારી સબ ગઇ;
કુચ ન કામ આવે તુમ્હારે યે નમાઝ, જો કરો કુચ ગઅેરસે ઈજઝો નીઆઝ;
સર જુકાના ગઅેરકો જબ શીર્ક હો, દીલ જુકાના ગઅેરકો કયું કર ન હો.
નામતો ઉસ્કાભી હયે શીર્ક અયે અજીઝ, ગોરસે તુ દીલપે અપને કર તમીઝ.
યાને જો દીલકો જુકાવેગા કંહી, ફીર ઝરા ઉસ્કી કંહી ઇઝઝત નહીં.
હાતસે અપને ન ઇઝઝત દીજીઓ, બન્દગી ખાલી ઉસીકી કીજીઓ.
હરતરહ હકપર ભરોસા કીજીઓ, ગઅરકો દીલમે જગાહ મત દીજીઓ.
બાનીઆઝોંસે ન કીજો તુમ નીઆઝ, હયે નીઆઝ ઉસ્કો જો હયે વોબેનીઆઝ.
જુઝ ખુદાકે સબકે સબ હયે બાનીઆઝ, હયે ઉસીકા વસ્ફ બેશક બેનીઆઝ.
ઓરભી યેક કામ અબ તુમ કીજીઓ, સાત પયગમબરકા તુમ સબ દીજીઓ.
જો કીયા હઝરતને વો કરીઓ ઝરૂર. ઊસ્મે હરગીઝ કીજીયો મત કુચ કસુર.

યાને ઉસ્કી પએરવી કરતે રહે, બર ખીલાફ ઊન્કે કભી કુચ મત કરો.
જો કસુર ઈસ્મે કરોગે તુમ કભી, નામ હોવેગા તુમ્હારા બીદઅતી.
બીઅતી દોઝખમ જાવેંગે ઝરૂર, ઈસ્મે હરગીઝ જાનીઓ મત કુચ કુસુર.
અયે મુસલમાનો સમજલો તુમ ઝરા, યે સભી હરઝતને હયે ફરમા દીયા.
જો કરો હઝરતકે ફરમાનેપે કામ, હો તુમ્હારા જન્નતુલ માવા મુકામ.
દેખીઓ હઝરતકા કહેના કીજીઓ, દખ્લ અપની રાયકો મત દીજીઓ.
જો દીયા અપની બનાવટકો દખલ, વો ગયા હઝરતકી ઉમ્મતસે નીકલ.
જબ હુવા ગએરોંકી રસ્મોપર ચલી, ફીર કંહા બાકી રહા ઇસ્લામ દી.
અયે મુસલમાનો ઇસી રસ્તા ચલો, કઓમમે ગએરોંકી હરગીઝ મતમીલો.
જો મીલેગા ગએરસે જાકર કંહી, ઊસ્કો હઝરતને કહા હમને નહી.
જો હુવા હઝરતકી સંગતસે જુદા, વો હુવા મરદુદ દરગાહે ખુદા.
સંગસે ઉસ્કે અલગ મત હુજીઓ, પએરવી ઉસ્કી હર યેકદમ કીજીઓ.
ઉન્કા તુમ કહેના અદા કરના સભી, જાનો માલ ઈજ્જત ફીદા કરના સભી.
જાનો માલો આબરૂ ખોના યહાં, જાનીઓ તુમ હીઝઝતે હરદો જહાં.
પએર વીકા ઝીક સુન અબ અયે અઝીજ, તાકે હો ઈસિ અમ્રમે તુજકો તમીઝ.
યાની હો તોહીદ પર અવ્વલ મુકીમ, દુસરે સુન્નતપે હો ફીર મુસ્ત કીમ.
ફીર આલલ આલા હો ઉસકા બંયા, તાહકીકત ઉસ્કી હો સબપર અંયાં.
યાને સબ અહેકામ હક કહેતા રહે, ઈસ્મે જો સરપર પડે સહેતા રહે.
ખુબસી ઇસ કામમે શોહરત કરે, ઘર ન નીકલે કામ ફીર હીજરત કરે.
યાને ઘર અપનેસે ફીર જાવે નીકલ, ઘરકે રહેનેમેભી હયે પુરા ખલલ.
જીસ્ને નેકીસે મનાહ જીસદમ કીયા, વો ભલા અપના કંહા ઊસદમ રહા.
વો અઝીજ અપના રહા કીસ તોરસે, જો બઝીદ માને હુવા ઇસ તોરસે.
યારો જો કોઇ હુવા મન્નાએ ખએર, હો ગયા વો સખ્તતર ગએરોંકા ગએર.
યાને વો નીકાલા જબ્બીં ઇસલામસે, જીસ ઘડી માને હુવા ઊસ કામસે.
જો ખુદાકી રાહસે માને હુવા, ઉસ્કા ફીર ઇસલામ કયા બાકી રહા.
ઉસ્કે કહેનેપર કયું કર અમલ, પડ ગયા ઇસલામમેં જીસ્કે ખલલ,
જીસ્કો હોવે શક અગર જીસ બાતમેં. દેખલે ઊસ્કો સરીહ આયાતમે.
યાને જો નેકીસે કુચ માને હુવા, ઉસ્કો માલીકને ભલા કયા કયા કહા;
જો કહે કોઇ કે મંએ હકદાર હું, યાકે દરજેમે બડા સરદાર હું.
બે રઝા મેરી અગર જાવે કંહી, તુજકો ફીર જાના રવાં હરગીઝ નહીં.
ઇસ્કો બસ ઇતનાહી તુમકેહ દીજીઓ, ઝીયાદાતર તકરીર તુમ મત કીજીઓ.
યાને જીસ્ને હમકો યું પએદા કીયા, અકલ બીના ઇસે ફીર દરજા દીયા.
અવલન હકહયે ઉસીકા અયે અઝીઝ, જીસને યે હમકો દીયા અકલો તમીઝ.
હમ ઇસીપર જાનો દીલસે હયે ફીદા, ગો મઝાહબ હો હઝારો હમકો કયા.
અયે ખુદાયે દો જહાં પરવરદીગાર, હમ ગુનહગારોંકા બેડા કરદે પાર.
આઝ તુફેલે હઝરતે ખએરલ બસર, ફાતમા બીબી ખએર જાવે સબ બશર.